

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Dotace EU jako přidaná hodnota příspěvkových organizací na území
Euroregionu Silesia

The EU Subsidies as the Added Value of the Public Benefit Organizations
within the Euroregion Silesia

Student: Robert Dang

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Robert Dang**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Téma: Dotace EU jako přidaná hodnota příspěvkových organizací na území
Euroregionu Silesia
The EU Subsidies as the Added Value of the Public Benefit
Organizations within the Euroregion Silesia

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Dotace jako nástroj podpory regionálního rozvoje v podmínkách EU
 3. Socioekonomická analýza Euroregionu Silesia a jeho role při využívání dotačních nástrojů
 4. Portfolio projektů realizovaných v programovém období 2007–2013 a dopad na příspěvkové organizace na území Euroregionu Silesia
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

EUROPEAN COMMISSION. *European Territorial Cooperation: Building Bridges between People*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011. 152 s. ISBN 978-92-79-20900-0.
FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* Kraków: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2015. 120 s. ISBN 978-83-939943-5-9.
KASPEREK, Bogdan. *Euroregiony polsko-českého pohraničí*. Cieszyn: Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, 2014. 152 s. ISBN 978-83-931367-8-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 05.05.2017

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

Prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpal, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury. Přílohy č. 2 a 5 dané mi k dispozici jsem samostatně doplnil.“

V Ostravě dne 5. května 2017

.....

Robert Dang

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Lukáši Meleckému Ph.D., za veškerý věnovaný čas, odborné vedení a připomínky, které mi napomohly k vypracování této bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat i tajemnici české části Euroregionu Silesia, paní Ing. Janě Novotné Galuszkové, za cenné rady a poskytnuté informace pro zpracování bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Dotace jako nástroj podpory regionálního rozvoje v podmínkách Evropské unie.....	8
2.1	Regionální rozvoj v podmínkách Evropské unie.....	9
2.1.1	Vymezení regionálního rozvoje.....	9
2.1.2	Teorie regionálního rozvoje.....	9
2.1.3	Faktory v regionálním rozvoji	19
2.2	Regionální politika v podmínkách Evropské unie	20
2.2.1	Východiska regionálního politiky EU	21
2.2.2	Cíle regionální politiky EU.....	22
2.2.3	Nástroje regionální politiky	25
2.3	Formy podpory regionálního rozvoje.....	26
2.3.1	Dotace jako nenávratná forma podpory regionálního rozvoje	26
2.3.2	Fondy Evropské unie jako nositelé dotací v rámci podpory regionálního rozvoje ...	27
2.3.3	Návratné formy podpory regionálního rozvoje	30
2.3.4	Zvláštní formy podpory regionálního rozvoje.....	32
2.4	Programy podpory přeshraniční spolupráce v podmínkách Evropské unie.....	33
2.4.1	Od Phare CBC k Cíli 2	34
2.4.2	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–.....	2013
	35	
2.4.3	INTERREG V-A Česká republika-Polsko	38

3 Socioekonomická analýza Euroregionu Silesia a jeho role při využívání dotačních nástrojů	45
3.1 Základní charakteristika Euroregionu Silesia	45
3.1.1 Geneze a vývoj Euroregionu Silesia.....	45
3.1.2 Základní dokumenty Euroregionu Silesia	48
3.1.3 Organizační struktura a členská základna Euroregionu Silesia.....	49
3.1.4 Strategie rozvoje Euroregionu Silesia pro období 2014–2020	51
3.1.5 Financování Euroregionu Silesia.....	52
3.2 Socioekonomická analýza Euroregionu Silesia	53
3.2.1 Vymezení území Euroregionu Silesia a základní statistické údaje	53
3.2.2 Hospodářství, podnikatelské prostředí a trh práce.....	54
3.2.3 Vzdělávání a cestovní ruch.....	57
3.2.4 Zařízení kulturní, sociálních služeb a zdravotní péče.....	61
3.2.5 Dopravní infrastruktura	63
3.3 Euroregion Silesia a realizace dotačních nástrojů	64
3.3.1 Činnost Euroregionu Silesia v rámci přeshraniční spolupráce	64
3.3.2 Programy EU realizované v rámci Euroregionu Silesia	64
4 Portfolio projektů realizovaných v programovém období 2007–2013 a dopady na příspěvkové organizace na území Euroregionu Silesia	75
4.1 Základní aspekty Fondu Mikroprojektů v programovém období 2007– 2013	75
4.1.1 Euroregionální řídicí výbor	75
4.1.2 Rozsah dotace a způsob financování	76

4.1.3	Typologie aktivit projektů	78
4.1.4	Finanční přehled Fondu mikroprojektů	78
4.1.5	Zhodnocení pozitiv a negativ Fondu mikroprojektů	81
4.2	Typologie příspěvkových organizací na území Euroregionu Silesia	81
4.3	Analýza realizovaných projektů	83
5	Závěr	86
	Seznam použité literatury	88
	Seznam zkratek	92

1 Úvod

Po prozatím největším rozšíření Evropské unie v roce 2004 se ke stávajícím členským zemím Evropské unie připojilo i mnoho nových členských zemí střední a východní Evropy. Tyto země s sebou přinesly i mnoho nových výzev. Noví členové zdaleka nedisponovaly ekonomickou ani životní úrovní stávajících členských zemí Evropské unie, ve které se tak po přístupu nových členských zemí dále zvyšovaly disparity v jednotlivých regionech. Evropská unie obecně cílí o užší spolupráci členských zemí a to skrze své nástroje a politiky pro naplňování předem stanovených cílů a vizí. Mottem Evropské unie je „Jednota v rozmanitosti“, což značí různou dosaženou úroveň vývoje a různá postavení jednotlivých členských států v Evropské unii. Dále pak ale obecně stanovuje společný směr a cestu k jednotné prosperující Evropě budoucnosti.

Snižováním regionálních disparit, zvyšováním konkurenceschopnosti a životní úrovně v jednotlivých regionech Evropské unie se zabývají regionální a strukturální politika Evropské unie. Skrze regionální rozvoj a další nástroje jakými jsou například dotace z Evropských strukturálních a investičních fondů a jiné, se tak průběžně mění podoba a struktura všech evropských regionů. Tyto politiky Evropské unie tak v konečném důsledku působí na jednotlivce i regiony a to ve většině případů v kladném slova smyslu.

Cílem bakalářské práce je, na základě zmapování východisek regionálního rozvoje a regionální politiky v podmínkách Evropské unie, *hodnocení využití* Fondu mikroprojektů Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR prostřednictvím analýzy příspěvkových organizací, nacházejících se v roli příjemce dotace a to na území české části Euroregionu Silesia v programovém období 2007–2013.

Bakalářská práce je členěna do tří obsahových kapitol doplněných o úvod a závěr. První obsahová kapitola je zaměřena na teoretická východiska regionálního rozvoje a regionální politiky v podmínkách Evropské unie. Dále jsou v této kapitole definovány jednotlivé formy podpory regionálního rozvoje. V závěru kapitoly jsou popsány programy podpory přeshraniční spolupráce v podmínkách Evropské unie.

Druhá obsahová kapitola charakterizuje Euroregion Silesia v obecných rovinách, jakými jsou geneze a vývoj Euroregionu Silesia, základní dokumenty Euroregionu Silesia, organizační struktura a členská základna a dále i financování Euroregionu Silesia. Je nezbytné zmínit, že pozornost je dále věnována nejdůležitějšímu internímu dokumentu Euroregionu Silesia a to Strategii rozvoje Euroregionu Silesia pro období 2014–2020. V neposlední řadě nabízí druhá obsahová kapitola také socioekonomickou analýzu Euroregionu Silesia.

Třetí obsahová kapitola prakticky hodnotí průběh realizace Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PL v rámci Fondu Mikroprojektů na českém území Euroregionu Silesia v programovém období 2007–2013 se zaměřením na analýzu finančního a věcného pokroku realizace Fondu mikroprojektů. Pozornost je zde věnována také analýze projektů příspěvkových organizací z pohledu jejich typologie a výstupů.

Bakalářská práce vychází z dostatku kvalitních zdrojů, které se problematikou Evropské unie zabývají. Informace byly čerpány jak z internetových zdrojů, tak i z množství odborných knih. Nejstěžejnější zdroje, které byly nutné pro zhodnocení a realizaci analýzy dotačního cyklu v Euroregionu Silesia pak byly poskytnuty sekretariátem české části Euroregionu Silesia.

2 Dotace jako nástroj podpory regionálního rozvoje v podmínkách Evropské unie

Již v minulosti, ale i nedávné historii je možno si povšimnout poválečných tendencí obyvatel Evropy o svobodný život v prostředí, kde mír je základním „stavebním kamenem“. Mír a stabilita jsou nositeli blahobytu a vyrovnaného ekonomického růstu. Klidná, spojená a prosperující Evropa byla vize „otců zakladatelů“¹, kteří se zasadili o vznik *Evropských společenství*² (European Communities, EC). Obecným cílem těchto společenství byl ekonomický růst a rozvoj regionů členských států.

V dnešní době jsou nejen tyto cíle přejaty *Evropskou unií* (European Union, EU), která skrze své různorodé politiky ovlivňuje a přispívá k již dříve zmíněnému blahu všech. K jedné z nejdůležitějších politik EU řadíme **regionální (strukturální) politiku**, která vznikala již při vzniku *Evropského hospodářského společenství* (European Economic Community, EEC), kdy se vycházelo z předpokladů, že regionální problémy a disparity jsou dočasné a vyřeší se hospodářským růstem.

V následujících podkapitolách bude pozornost věnována regionálnímu rozvoji v podmínkách EU, která skrze svou regionální politiku podporuje trvalé snižování regionálních disparit. Dále budou přiblíženy *Evropské strukturální a investiční fondy* (European Structural and Investment Funds, ESIF), kde bude pozornost věnována procesu, jak evropské dotace ovlivňují v praxi životní úroveň a socioekonomický rozvoj regionů v EU.

¹ Otcové zakladatelé jsou skupinou lidí, kteří se v minulosti zasadili o vznik Evropských společenství (EC)

² Evropská společenství tvoří tři společenství – Evropské společenství uhlí a oceli (ECSC) – platnost skončila v roce 2002, Evropské hospodářské společenství (EEC) a Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM).

2.1 Regionální rozvoj v podmínkách Evropské unie

2.1.1 Vymezení regionálního rozvoje

Pro pojem regionální rozvoj v dnešní době existuje celá řada definic a myšlenek, které většinou spojuje hlavní cíl a to je socioekonomický rozvoj určitého území. „V současnosti se tímto termínem obvykle rozumí celkový růst socioekonomického potenciálu a úrovně regionu, aktivace využití místního rozvojového potenciálu, zvyšování konkurenceschopnosti apod. Z praktického úhlu pohledu regionální politiky jde o zavedený pojem označující cílenou, strategicky zaměřenou a koordinovanou snahu místních aktérů, orientovanou na zlepšení místní sociální, ekonomické a environmentální úrovně a celkové kvality života místních obyvatel.“³

Běžně používaný pojem **rozvoj** je neurčitý. Je spojen s hodnotovými postoji lidí. Existuje více druhů rozvoje, jakými jsou například rozvoj ekonomický, regionální, technický, organizační aj. V zásadě nám rozvoj popisuje daný proces, který je orientovaný na určitý cíl. Co se týče ekonomického rozvoje, jde o dlouhodobé a udržitelné zvyšování ekonomického bohatství země.

2.1.2 Teorie regionálního rozvoje

Otázky regionálního rozvoje se v dnešní době dostávají do popředí zájmu jak mnoha vědních a výzkumných oborů, tak také praktických politik. Tento zájem je motivován především obavou z možného napětí anebo přímo vážných poruch celých sociálně-ekonomických systémů v důsledku přílišné prostorové nerovnoměrnosti v distribuci bohatství a moci ve společnosti.

Teorie regionálního rozvoje pojednávají o hledání kompromisu mezi potřebou ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti na straně jedné a dále sociálně-politické a ekologické udržitelnosti na straně druhé.⁴ Dnes je možné říci, že se počet teorií regionálního rozvoje stále zvyšuje. Jednotlivé teorie se liší, a to nejen samotným pojetím rozvoje, ale také vymezením hlavních aktérů a mechanismů regionálního rozvoje. Dále se také liší přístupy a doporučeními pro další tvorbu regionálních politik. Doposud se však nepodařilo vytvořit jakýsi jednotný

³ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2, s. 26.

⁴ MELECKÝ, Lukáš. *Teorie regionálního rozvoje a regionální politiky*. Prezentace v LMS Moodle – elektronický výukový systém [online]. 2016. [29. 12. 2016]. Dostupné z: http://lms.vsb.cz/pluginfile.php/514522/mod_resource/content/7/RPEU_03_Regionalni%20rozvoj%20a%20regionalni%20politika_Melecky.pdf.

systém, který by komplexně hodnotil všechny teorie regionálního rozvoje. Dodnes ani neexistuje všeobecně akceptované paradigma regionálního rozvoje.

Hlavní směry ekonomického myšlení

Obecně je možno říci, že teorie regionálního rozvoje jsou inspirovány hlavními proudy ekonomického myšlení, pokud z nich přímo nevychází. Je proto nutné, aby byly zmíněny základní ekonomické teorie pro pochopení teorií regionálního rozvoje.

Za zakladatele *neoklasické teorie* jsou považováni Léon Walras (1834–1910) a Alfred Marshall (1842–1924). Tato teorie byla vybudována na mikroekonomických základech se zájmem zaměřeným na analýzu chování jednotlivců a firem na trhu. Zejména pak tedy na analýzy reakcí tržních aktérů na změny poptávky. Oba ze zakladatelů měli snahu zevšeobecnit myšlenky *klasických ekonomů* 19. století, zejména Adama Smithe a Davida Ricarda, o samoregulační schopnosti trhu a převést je do univerzálně platné a matematicky formalizované teorie. Původní verze neoklasické teorie se stala základem pro tzv. hlavní proud ekonomické teorie, s kterým se dodnes setkáváme při vyučování na většině univerzit.⁵

Teorie, která se vyznačuje mnohem menší mírou všeobecnosti a nepředpokládá existenci univerzálních pravidel o rovnováze trhu je *teorie keynesiánská*. Řadí se k zástupcům tzv. sociálně reformistické teorie, jejímž cílem není pouze popsat fungování trhu, ale současně i reformovat a usměrňovat ekonomiku tak, aby nedocházelo k nežádoucím společenským jevům, jako je nezaměstnanost a chudoba. Zakladatelem je John Maynard Keynes (1883–1946).⁶

Jako další teorii je možné zmínit *neomarxismus*. V 50. a 60. letech 20. století, kdy slavil úspěch keynesiánský způsob řízení ekonomiky, nevzbuzovaly marxismem inspirované teorie ve vyspělých státech větší pozornost. Tuto pozornost si však marxistické teorie získaly v období ekonomické krize na počátku 70. let 20. století. *Neomarxismus* vychází z výslovné snahy o zásadní reformu existujících ekonomických struktur a institucí. Zájem o vysvětlení mechanismů fungování trhu a společnosti vůbec je tak doplněn o revoluční přeměnu společnosti. Neomarxismus lze označit za krajní formu sociálně reformistických přístupů. Jejich rysem, odvozeným z díla Karla Marxe (1818–1883), je předpoklad o zásadní krizi, ke které se přibližuje kapitalistický výrobní způsob.⁷

⁵ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3. s. 46.

⁶ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 47.

⁷ Tamtéž.

Na rozdíl od *marxismu* jsou teorie *neoliberální ekonomie* výrazem vyhraněného metodologického individualismu. Také v tomto případě je nástup jejich popularity spojen s ekonomickou krizí v první polovině 70. let 20. století, která ukázala na omezené možnosti vlád při stabilizaci ekonomik v duchu keynesiánství. Někteří neoliberální autoři se proto snažili původní mikroekonomickou neoklasickou teorii doplnit o odpovídající teorii makroekonomickou. Neoliberální směry proto bývají označovány za makroekonomické rozvedení neoklasické teorie. Neoliberální teorie se dále dělí do několika dalších dílčích teorií, mezi nimiž je třeba jmenovat *monetarismus* (Milton Friedman), *teorie racionálních očekávání* (Robert Lucas), *teorie veřejné volby* (James Buchanan) a *mikroekonomická teorie* (Gary Becker, George Stigler, Armen Alchian).⁸

Poslední ekonomická teorie, která bude zmíněna, je *teorie institucionální ekonomie*. Tento teoretický směr je v ekonomii značně opomíjen. Na rozdíl od keynesiánství, marxismu či neoliberálních přístupů tento směr nikdy nedosáhl srovnatelného uplatnění v politické praxi. Původ institucionální ekonomie sahá na přelom 19. a 20. století a je spojen se jménem Thorsteina Veblena (1857–1929). Tento směr se ukázal jako přínosný při objasňování vzniku a vývoje ekonomických rozdílů mezi zeměmi a regiony.⁹ Tato teorie pojednává o střetu institucí formálních a neformálních. Mezi instituce formální řadíme zákony, smlouvy a nařízení vlád. K institucím neformálního charakteru jsou řazeny různé zvyky, rituály či kultury společnosti. Obecně je možné říci, že institucionální ekonomie zkoumá, jak jednotlivé instituce ovlivňují ekonomický život.

Teorie regionálního rozvoje

Za předchůdce teorií regionálního rozvoje bývají považovány *teorie lokalizační*, které se vyznačovaly výrazně neoklasickým založením. Cílem těchto teorií bylo nalezení faktorů ovlivňujících lokalizaci ekonomických aktivit a vysvětlení prostorového rozmístění ekonomiky. Vyvrcholením pokusů o vysvětlení lokalizace jednotlivých ekonomických aktivit je považována studie Johanna Heinricha von Thüneny z první poloviny 19. století. Jeho *model lokalizace zemědělských aktivit* pozoroval rozložení různých zemědělských aktivit v prostoru a formuloval zákonitosti, podle kterých se dané typy zemědělské výroby rozmísťovaly v prostoru. Podle von Thüneny má zemědělský trh omezený dosah odbytu závislý na vzdálenosti od zdroje tzn. na přepravních nákladech.¹⁰

⁸ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 55.

⁹ Tamtéž, s. 56.

¹⁰ Tamtéž, s. 65.

Podle Masseye lze v rámci neoklasických lokalizačních teorií rozlišit čtyři základní směry. Prvním z nich je snaha o vysvětlení lokalizačních rozhodnutí jednotlivých firem. Jde o nalezení optimální lokalizace podniku prostřednictvím minimalizace dopravních nákladů. V tomto kontextu byl také zaveden pojem *aglomeračních úspor* a *deglomeračních sil*. Druhým směrem bylo zkoumání vzájemné závislosti lokalizačních rozhodnutí různých firem působících v jednom tržním prostoru. Podstata spočívala v konkurenci firem a jejich soutěžení v daném tržním prostoru. Další směr lokalizačních teorií vycházel z behaviorálního paradigmatu a vyzdvihoval měkké faktory percepce, rozhodování a lokalizace. Čtvrtý směr lokalizačních teorií představuje teorie regionální rovnováhy. Cílem této teorie bylo vysvětlení prostorového uspořádání ekonomiky jako celku.¹¹

Další teoretický směr je *nová ekonomická geografie*, která vychází z metodologických předpokladů neoklasické ekonomické školy a jedná se víceméně o pokračování v neoklasické tradici modelování lokalizačních faktorů. Rozdíl spočívá v tom, že nová ekonomická geografie opouští od klesajících výnosů a dokonalé konkurence, jež jsou nahrazeny konceptem vnějších úspor, nedokonalou konkurencí a rostoucími výnosy. Nová ekonomická geografie tak mnohdy nabízí složité matematické modely a tak i možnost modelovat, za jakých podmínek dochází ke koncentraci ekonomických aktivit v prostoru. Hlavní výzkumné cíle nové ekonomické geografie byly shrnuty do tří bodů: zjištění rozsahu v jakém různé tržní struktury a technologické podmínky působí jako aglomerační mechanismy, zjištění jaký typ externalit více přispívá k aglomerizaci a vytváření ekonomických modelů v pojetí hlavního ekonomického proudu, které by formalizovaly nejasné a vágní teoretické koncepty používané v ostatních sociálních vědách. Základním cílem je tedy vysvětlit, proč dochází ke koncentraci obyvatel a ekonomických aktivit do měst, průmyslových pásů a výrobních okrsků. Za autora této teorie je považován americký ekonom Paul Krugman.¹²

Za období *regionální politiky inspirované neoklasickými a neoliberálními přístupy* je považován přelom 20. a 30. let 20. století a to především ve Velké Británii. Vysoká nezaměstnanost v některých regionech byla ve shodě s neoklasickou teorií připisována nízké mobilitě pracovních sil ve srovnání s podstatně vyšší mobilitou kapitálu.¹³

¹¹ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 66.

¹² Tamtéž, s. 77.

¹³ Tamtéž, s. 90.

Převládal tedy názor takový, že zatímco kapitál plynul do oblastí a odvětví s novými příležitostmi, pracovní síla naopak zůstávala do značné míry fixována. Přestože byla neoklasická teorie v zásadě neintervencionistická, byla zejména ve Velké Británii přijata opatření zaměřená na zvýšení mobility pracovní síly. Jednalo se tak o intervenci nikoliv proti působení tržních sil, ale naopak s cílem posílit nedostatečně fungující tržní mechanismus ve sféře trhu práce. Tomuto konceptu odpovídaly i nástroje regionální politiky. Regionální politika tak především podporovala obyvatele dojíždějící za prací a obyvatele, kteří se stěhovali. Dále byli podporováni lidé, kteří hledali byt v imigračním regionu s nižší mírou nezaměstnanosti. Další oblast podpory byla rekvalifikace na profesi, která byla v imigračním regionu žádaná. Tuto koncepci regionální politiky lze kritizovat jako velmi pasivní formu pomoci hospodářsky a sociálně nejslabším regionům. Neoliberální směry se k regionální politice staví převážně odmítavě, přesto lze říci, že neoliberálním přístupem jsou inspirovány alespoň dva z významných současných nástrojů regionální politiky, podpora malých a středních firem a tzv. deregulační opatření.¹⁴

Hlavní představitelem *teorie exportní základny* je Douglas C. North. Jádrem Northovy teorie je odmítnutí dosavadních gradualistických teorií regionálního růstu, které předpokládaly postupný přechod od primitivních forem ekonomiky k vyspělému hospodářství. Autor teorie exportní základny přišel s myšlenkou, že klíčovou roli v rozvoji jednotlivých částí USA sehrála poptávka na světových trzích po zboží, které bylo možné v regionu produkovat. Příkladá tak důležitost exportu statků a produktů za hranice regionu. Regiony tedy byly rozvinuty na základě vnějšího impulzu, nikoli postupným rozvojem dělby práce uvnitř regionu. Úspěch regionu tedy náležel schopnosti vyrobit úspěšnou exportní komoditu. V tomto bodě spatřuje North souvislost s tehdy široce rozšířenými lokalizačními teoriemi, protože úspěšnost produkce exportního zboží záleží na faktorech a principech lokalizačních teorií. Základem Northovy teorie exportní základny je rozlišení ekonomiky do dvou hlavních sektorů. Do základního (exportního) sektoru jsou počítána ta odvětví, která produkují zboží a služby určené pro export. Doplňková (obslužná) odvětví jsou pak ta, která zabezpečují chod odvětví základního sektoru.¹⁵

¹⁴ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 91.

¹⁵ IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 2. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.

Hlavním autorem *teorie růstových pólů*, vytvořené v 50. letech 20. století, byl Francois Perroux (1903–1987). Ústředním a nejdůležitějším teoretickým východiskem celého konceptu se stala Perrouxova teze, vystihující postup hospodářského růstu a to tak, že k růstu nedochází na všech místech najednou, ale růst se projevuje s různou intenzitou v jednotlivých bodech, neboli v rozvojových pólech a poté se šíří různými cestami a jeho konečný výsledek pro národní hospodářství je proměnlivý od místa k místu. Podle teorie růstových pólů je pólem rozvoje hnací ekonomická jednotka (hnací firma, odvětví) nebo soubor vytvořený z takových jednotek, přičemž platí, že hnací podniky, obory či odvětví představují hlavní sílu ekonomického rozvoje, neboť vyvolávají impulsy k rozvoji dalších firem, odvětví a lokalit. Všechna ostatní odvětví, která nemají uvedený hnací charakter, jsou pak označována jako odvětví hnaná. Lze tedy konstatovat, že v rámci konceptu růstových pólů závisí hospodářský rozvoj určitého regionu na intenzitě působení hnacích odvětví na ostatní hnaná odvětví.¹⁶

Hlavním autorem obecné *teorie polarizovaného rozvoje* je John Friedmann, který zavedl pojem jádro-periférie. Tato teorie je významná zejména z toho důvodu, že se obrací přímo ke skutečným problémům regionálního rozvoje v geografickém prostoru a nepokrývá pouze úzký výsek ekonomických proměnných, ale výslovně je věnována také společenskému, politickému a kulturnímu vývoji v geografickém prostoru. Dále je významná především proto, že zdůraznila význam institucionálních struktur a behaviorálních přístupů pro regionální rozvoj a široce využívá konceptu autority a podřízenosti. Friedmann rozlišuje celkem šest mechanismů, pomocí kterých dochází k dalšímu posilování dominance jádra nad periferií:

- **efekt dominance** – oslabování periferie odlivem kapitálu, přírodních a lidských zdrojů prostřednictvím (pro jádro jednostranně výhodné) organizace tržních transakcí a administrativních systémů,
- **informační efekt** – vysoký potenciál pro výměnu informací a další interakce v jádru díky koncentraci obyvatelstva, výroby a vysokých příjmů v jádrech,
- **psychologický efekt** – viditelnější příležitosti pro inovace a vytváření očekávání dalších inovací v jádru,
- **modernizační efekt** – transformace stávajících sociálních hodnot, chování a institucí ve směru snadnějšího přijímání změn a inovací,

¹⁶ IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 2. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.

- **efekt vazeb** – tendence inovací plodit další inovace, např. v návazných odvětvích,
- **výrobní efekt** – struktura ekonomických vztahů výhodná pro inovující subjekty.¹⁷

Období *regionální politiky inspirované keynesiánstvím a teoriemi skupiny jádro-periferie* je možno vymezit od počátku 50. let do poloviny 70. let 20. století, přičemž 60. léta se označují jako období „zlatého věku“ regionální politiky, neboť na regionální politiku byly v mnoha zemích věnovány značné prostředky. V tomto období byly regionální problémy považovány za dlouhodobý jev, nikoli za krátkodobou poruchu. Základní filozofii regionální politiky dané doby lze vystihnout skrze skutečnost, že zodpovědnost za řešení problémů zaměstnanosti spočívá do značné míry na státu a stát je proto povinen aktivně usilovat o prostorově rovnoměrnější distribuci pracovních příležitostí vzhledem k rozmístění obyvatelstva a to podporou vytváření nových pracovních míst v problémových regionech. Hlavními používanými nástroji ve vztahu k subjektům soukromého sektoru byly především různé finanční podněty firmám, jež expandovaly v zaostávajících regionech. Jednalo se o poskytování několika druhů dotací, přičemž investiční dotaci lze považovat za nejsilnější nástroj regionální politiky vůbec, dále výhodných měkkých úvěrů, daňových úlev, zrychlených odpisů, výjimečně i dotací na dopravní náklady apod. Vlastní výsledky této generace regionální politiky jsou rozporuplné. V některých případech došlo k úspěšnému rozvoji, v některých však k prohloubení regionálních problémů.¹⁸

Teorie výrobních okrsků se začala formovat na konci 70. let 20. století, kdy přišli postupně italští ekonomové Bagnasco, Becattini a Brusco s popisem italských regionů, které vykázaly poměrně významný poválečný ekonomický růst, jenž však nebyl založen na principech individualizované moderní průmyslové společnosti jako v jiných vyspělých regionech. Jednalo se o nepříliš urbanizované italské regiony Veneto, Emilia-Romagna a Toskánsko, pro něž se vžil Bagnascův pojem tzv. „*třetí Itálie*“, zaměřující se na tradiční kvalitní výrobky a módní zboží (obuv, kožená galanterie, oděvy, nábytek a keramika).

¹⁷ IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 2. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.

¹⁸ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 121.

Tito autoři přikládali regionům „třetí Itálie“ na rozdíl od severních průmyslových oblastí (první Itálie) a chudých jižních regionů (druhá Itálie) úspěch pro:

- mimořádně velký podíl malých a velmi malých podniků (s méně než 10 pracovníky) a jejich specifický způsob spolupráce,
- prostorové blízkosti a aglomeračních efektů,
- silnou sounáležitost obyvatel, vliv místní politické elity, místní kultury a tradičních hodnot.

Úspěch „třetí Itálie“ se projevil nízkou nezaměstnaností, vysokou mírou ekonomické aktivity obyvatel a nadprůměrným podílem regionů na exportu země. Za hlavní předpoklady úspěchu výrobních okrsků jsou považovány tyto charakteristiky:

- **vertikální dezintegrace výroby:** existence především menších podniků (do 10 zaměstnanců) jako protiklad vytváření nadnárodních korporací,
- **flexibilita a specializace podniků:** schopnost malých podniků pružněji reagovat na poptávku a rychle se měnící požadavky na malosériové nebo módní zboží, ale současně dosahovat úspor z rozsahu vysokou specializací (jeden podnik např. dodává kvalitní materiál, druhý modeluje keramiku, třetí jen zdobí, další prodává atd.),
- **úzká mezipodniková spolupráce:** služby překračující interní kapacitu firmy jsou konány společně,
- **existence specializovaných agentur:** společně podnikajícím subjektům poskytují výhodné služby, tj. zajišťují nákup vstupů výroby za výhodné ceny ve velkém množství, vedou účetnictví pro více podniků, získávají výhodné úvěry,
- **specifická pozice a polarizace pracovní síly a její rozdělení na:**
 - zkušenou kvalifikovanou (dobře placená, pracující na živnostenský list, pro podniky klíčoví zaměstnanci),
 - špatně ohodnocenou až zneužívanou pracovní sílu (důchodci, studenti, ženy na mateřské, osoby s nižšími možnostmi nalézt práci, kteří jsou nájímáni na dohody o provedení práce a jsou snadno propouštěni).

Tyto nové výrobní okrsky někdy označovány také jako tzv. „nové výrobní prostory“ jsou chápány jako centra flexibilní akumulace založená na rozdílných „hnacích odvětvích“.¹⁹

¹⁹ IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 2. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.

Autoři *teorie učících se regionů* tvrdí, že učení a inovace zpravidla neprobíhají izolovaně v jednom podniku na základě jeho vnitřních zdrojů, ale že potenciál učit se a inovovat je podstatně ovlivněn formou vztahů mezi podnikem a jeho okolím. Prostředí je přitom chápáno nejen jako síť vztahů s dalšími podniky a institucemi, ale i jako obecný rámec pro činnost podniku, tedy institucionální struktura, sociální hodnoty, politická kultura dané země nebo regionu, do kterého je daný podnik zakotven. Hlavním přínosem této teorie spočívá ve snaze systematicky analyzovat procesy, kterými v regionech vzniká a udržuje se schopnost vytvářet nové poznatky a vědomosti.²⁰

Zastánci tohoto přístupu tvrdí, že tyto faktory jsou hlavním zdrojem konkurenceschopnosti regionu - znalosti jsou považovány za nejstrategičtější surovinu. V současné globální ekonomice je zejména kvůli technologickému pokroku a rozvoji dopravních systémů jen málo lokalizačních faktorů nemobilních tzn. takových, které nelze přemístit, převézt do jiných oblastí. Právě schopnost se učit či znalosti patří mezi několik málo výjimek. Tyto poznatky se odrazily ve zformování tzv. znalostní ekonomiky, na které by měly stavět zejména vyspělé státy, pro něž již tradiční lokalizační faktory (např. cena pracovní síly) nepředstavují výhodu - ta je naopak na straně méně rozvinutějších států a regionů. Podle možnosti předání lze znalosti rozlišovat na znalosti kodifikovatelné a nekodifikovatelné:

- Kodifikovatelné - je možno je prodávat jako zboží, neboť jsou přenositelné a standardizované, lze se je naučit pomocí instrukcí a návodu (např. zaškolení na novou linku pomocí instruktáže),
- Nekodifikovatelné - jsou naopak znalosti nepřenositelné, neobchodovatelné, které si lze osvojit pouze vlastním zážitkem a zkušeností.²¹

²⁰ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 190.

²¹ IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 2. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.

Regionální politika inspirovaná institucionálními teoriemi se zaměřuje zejména na způsoby, jakými je možné napomoci vzájemné interakci a učení jednotlivých aktérů a jak zvýšit jejich reflexivitu. Toho může být dosaženo prostřednictvím intervence veřejného sektoru (státu, regionu) nebo společného úsilí soukromého a veřejného sektoru. Tyto intervence mohou znamenat zvýšení investic do vzdělání, podporu vzniku institucí na podporu učení, vědy a výzkumu nebo organizací, které usnadňují vzájemnou komunikaci mezi podniky – tzv. regionální podpůrná infrastruktura. V zásadě se ukazuje, že nejúčelnější investice jsou do lidských zdrojů, do vzdělávání a výchovy kvalifikovaných lidí.²²

2.1.3 Faktory v regionálním rozvoji

Mezi faktory v regionálním rozvoji mohou být řazeny faktory různého charakteru. Dá se říci, že jde o vybavenost a základnu, která se v daném regionu nachází. Mohou to být různá bohatství ve formě surovinové základny nebo také dopravní infrastruktura v dané územní jednotce. Všeobecně můžeme využít výrazu technologické a přírodní vybavenosti regionu.

Mezi faktory v regionálním rozvoji jsou obvykle řazeny:

- přírodní podmínky (např. znečištění životního prostředí),
- dostupnost výrobních faktorů (půda, práce, kapitál),
- dostupnost zdrojů vstupů do výroby a přístupů na trhy,
- prostorové rozmístění vstupů a dopravní infrastruktura,
- úroveň technického pokroku,
- přítomnost velkých národních a nadnárodních firem,
- přítomnost kvalifikované pracovní síly, sítě dodavatelů a služeb,
- regionální prostředí (klíma k vytváření a růstu nových podnikatelských firem),
- nehmotné lokalizační faktory (sociální prostředí, atraktivnost podmínek pro bydlení, aktivity volného času), atd.²³

Dalšími faktory v regionálním rozvoji jsou bezpochyby hlavní faktory **regionální nerovnováhy**. Řadí se zde jak faktory ekonomické, geografické, demografické, tak i ostatní.

²² BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, ref. 5, s. 252.

²³ MELECKÝ, Lukáš. *Teorie regionálního rozvoje a regionální politiky*. Prezentace v LMS Moodle – elektronický výukový systém [online]. 2016. [28. 12. 2016]. Dostupné z: http://lms.vsb.cz/pluginfile.php/514522/mod_resource/content/7/RPEU_03_Regionalni%20rozvoj%20a%20regionalni%20politika_Melecky.pdf.

Mezi ekonomické faktory se řadí především nízká mobilita pracovní síly a kapitálu, nevyhovující ekonomická struktura regionu, rigidita nákladů a cen a dále regionální difference v inovacích. Mezi faktory geografické jsou řazeny nedostatečné přírodní zdroje a geografická odlehlost. Dále jsou zde faktory demografické, pod které spadá nižší úroveň vzdělanosti. K těmto faktorům dále patří i faktory ostatní, mezi které jsou řazeny faktory vnější ekonomiky (technické, finanční, infrastrukturní) a faktory institucionální (centralizující vliv ústředních mocí).²⁴

2.2 Regionální politika v podmínkách Evropské unie

„Všechny členské země Evropské unie postupně přistoupily k realizaci vlastní národní regionální politiky, pomocí níž usilují o snížení rozdílů v životní úrovni mezi regiony a bojují s vysokou regionální nezaměstnaností, podporující zpravidla socioekonomické struktury v zaostávajících regionech či v územních s nevyhovující strukturou průmyslu.“²⁵

V EU je regionální politika prováděna na třech základních úrovních:

- **nadnárodní** – regionální politika prováděna relativně nezávisle přímo EU,
- **národní** – silně diferencovaná regionální politika prováděna členskými zeměmi, postupně však přejímající některá společná pravidla,
- **regionální** – ve většině zemí, dlouhodobě posilována.²⁶

„Nositeli regionální politiky jsou na nadnárodní úrovni především Evropská komise (European Commission, EC) a další evropské instituce, na úrovni národní vláda, ministerstva a ostatní orgány státní správy příslušného státu. Na regionální úrovni jde o orgány územní samosprávy a v neposlední řadě jsou jimi tzv. klíčoví aktéři, tzn. podniky, podnikatelé a instituce.“²⁷

²⁴ MELECKÝ, Lukáš. *Teorie regionálního rozvoje a regionální politiky*. Prezentace v LMS Moodle – elektronický výukový systém [online]. 2016. [28. 12. 2016]. Dostupné z: http://lms.vsb.cz/pluginfile.php/514522/mod_resource/content/7/RPEU_03_Regionalni%20rozvoj%20a%20regionalni%20politika_Melecky.pdf.

²⁵ WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9, s. 106.

²⁶ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK, ref. 3, s. 26.

²⁷ Tamtéž, s. 36.

Pro nadnárodní regionální politiku EU existuje několik důvodů:

- rozpor mezi závažností regionálních problémů a schopnostmi států tyto problémy řešit,
- snaha o prohloubení hospodářské a měnové unie, zejména úplné zavedení společné měny euro s sebou přináší regionálně diferencované rozmístění výhod,
- požadavek některých členských států na kompenzaci regionálních dopadů ostatních „neregionálních“ politik EU, zvláště společné zemědělské politiky či společné vědecko-technické politiky EU,
- některé vlády příliš často regionálními problémy omlouvaly poskytování nejružnějších dotací do průmyslu (pomáhaly mu tím v boji se zahraniční konkurencí).²⁸

„Unijní regionální politika je projevem určité solidarity na úrovni EU a především má nezastupitelný význam při posilování soudržnosti i společné identity. Fungující regionální politika na nadnárodní úrovni je ve světě ojedinělá.“²⁹

2.2.1 Východiska regionálního politiky EU

Regionální politika a využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (European Structural and Investment Funds, ESIF) vycházejí při financování jednotlivých projektů z některých základních principů regionální politiky, jako jsou:

- princip **solidarity** – hospodářsky vyspělé státy financují méně vyspělé státy prostřednictvím příspěvků do společného rozpočtu EU,
- princip **subsidiarity** – vyjadřuje nutnost realizace jednotlivých cílů na co nejnížší možné úrovni,
- princip **koncentrace** – odráží snahu směřovat prostředky do regionů s největšími problémy a dosáhnout největšího možného užitku; prostředky jsou vynakládány na projekty podle předem stanovených cílů,
- princip **partnerství** – zahrnuje úzkou vertikální a horizontální spolupráci mezi orgány na všech úrovních, které rozhodují o umístění finanční pomoci ze strukturálních fondů,

²⁸ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7, s. 19.

²⁹ WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al., ref. 25, s. 107.

- princip **programování** – udává časový rozvrh pro alokaci prostředků, tzn. pomoc z fondů je poskytována na základě víceletých a víceoborových programů, jejichž zpracováním jsou pověřeny vlády jednotlivých členských zemí,
- princip **adicionality** – prostředky ze společného rozpočtu EU mají pouze doplňkový charakter pro výdaje členských států, přitom výdaje členských států se nesmějí snižovat,
- princip **monitorování a vyhodnocování** – jde o průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkovou efektivnost vynakládaných prostředků. Hodnotí se jednotlivé fáze projektu, už od jeho předpokládaného dopadu před samotným schválením, dále i realizace projektu a nakonec i jeho skutečné přínosy.³⁰

2.2.2 Cíle regionální politiky EU

V počátcích Evropského společenství neexistovaly společné instituce a orgány pro realizaci regionální politiky. Neexistovaly tak ani přesné definice cílů regionální politiky Společenství.

Z počátku se vycházelo ze základních cílů Společenství, mezi které lze uvést:

- snížení rozdílů v životní úrovni obyvatel jednotlivých regionů a zajištění relativně vyváženého ekonomického a sociálního vývoje,
- předcházení velkým novým regionálním problémům, které mohly být způsobeny strukturálními změnami v evropském nebo světovém hospodářství.

Jednotlivé cíle regionální politiky se v jednotlivých programových obdobích mění. Postupem času docházelo nejen ke snižování počtu jednotlivých cílů, ale také k hlubšímu propracování cílů, které zůstaly aktuální.

Cíle regionální politiky EU v období 1994–1999

„V roce 1988 bylo nejvyššími orgány Evropského společenství, vedle rozhodnutí o integraci regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky do strukturální politiky, určeno několik cílů strukturální politiky, z nichž některé měly regionální dimenzi, a jsou tedy cíli regionální politiky EU. V následujícím vymezení platily do roku 1999:

- Cíl 1 – rozvoj a strukturální přeměna zaostávajících regionů,
- Cíl 2 – konverze regionů vážně postižených hospodářským úpadkem,

³⁰ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK, ref. 3, s. 41.

- Cíl 3 – boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti (delší než 12 měsíců) a pracovní integrace mladých lidí (do 25 let),
- Cíl 4 – adaptace pracovní síly na průmyslové změny a změny ve výrobě,
- Cíl 5a – strukturální přeměna zemědělství,
- Cíl 5b – rozvoj a strukturální adaptace agrárních regionů,
- Cíl 6 – rozvoj řídké zalidněných regionů ve Švédsku a Finsku.³¹

Cíle regionální politiky EU v období 2000–2006

Období 2000–2006 bylo charakterizováno především větší koncentrací, a tím i efektivnějším využíváním prostředků určených na regionální a strukturální politiku EU. Počet cílů byl snížen ze sedmi na tři a také počet iniciativ Společenství se výrazně snížil. Pro regiony, které získávaly pomoc v období 1994–1999, ale pro období 2000–2006 jejich HDP přesáhlo stanovenou hranici, bylo zavedeno přechodné období.³²

Jednotlivé cíle regionální politiky EU v daném období byly:

- Cíl 1 – pomoc regionům, jejichž rozvoj zaostává,
- Cíl 2 – hospodářská a společenská konverze oblastí, které čelí strukturálním obtížím (průmyslové, venkovské, městské, rybářské),
- Cíl 3 – adaptace a modernizace politiky a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti.

Iniciativy Společenství 2000–2006

K řešení specifických problémů dotýkajících se celého území EU byly Evropskou komisí zřízeny zvláštní programy, které jsou nazývány iniciativy společenství. Každá z iniciativ se zabývá jiným problémem. V období 2000–2006 byly iniciativy následující:

- INTERREG III – podpora vyváženého rozvoje a prostorového plánování, financováno z Evropského fondu regionálního rozvoje (European Regional Development Fund, ERDF) částkou 4,9 mld. EUR,
- URBAN II – regenerace měst, financováno z ERDF částkou 0,7 mld. EUR,

³¹ WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al., ref. 25, s. 112.

³² Tamtéž, s. 113.

- LEADER+ – rozvoj venkova, financováno z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF) částkou 2 mld. EUR,
- EQUAL – nadnárodní kooperace proti diskriminaci a nerovnosti na trhu práce, financováno z Evropského sociálního fondu (European Social Fund, ESF) částkou 2,8 mld. EUR.

Cíle regionální politiky EU v období 2007–2013

Tyto finanční prostředky měly zlepšit dopravní a internetové spojení do vzdálenějších regionů, podpořit malé a střední podniky ve znevýhodněných oblastech, pomoci chránit životní prostředí a zlepšit úroveň vzdělání a dovedností. Finanční prostředky EU se také investovaly do inovací, rozvoje nových produktů a metod produkce, energetické účinnosti a boji proti změnám klimatu.³³

Jednotlivé cíle regionální politiky v daném období byly:

- Konvergence – spočívala v podpoře hospodářského a sociálního rozvoje regionů úrovně NUTS II s hrubým domácím produktem na obyvatele nižším než 75 % průměru EU. Dále k čerpání z toho cíle byly způsobilé státy, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele byl nižší než 90 % průměru celé EU,
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – podpora regionů úrovně NUTS II nebo NUTS I, které přesahují limity pro zařazení do cíle Konvergence,
- Evropská územní spolupráce – podpora regionů ve třech dimenzích, dimenze přeshraniční, meziregionální a nadnárodní.

Cíle regionální politiky EU v období 2014–2020

V tomto období jde hlavně o implementaci a dosažení cílů strategie Evropa 2020, mezi něž patří nastartování růstu a tvorba pracovních míst spolu s bojem proti změně klimatu a řešení energetické závislosti v neposlední řadě s omezením chudoby a sociálního vyloučení.

³³EUROSKOP. Regionální politika 2007-2013 *Euroskop.cz* [online]. 2017 [2. 1. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9196/sekce/regionalni-politika-2007-2013/>.

- Investice pro růst a konkurenceschopnost – tento cíl je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti (Cohesion Fund, CF), jedná se o strategické investice pro zvýšení konkurenceschopnosti v jednotlivých regionech,
- Evropská územní spolupráce – tento cíl vychází z předchozího období 2007–2013 a je dále financován Evropským fondem regionálního rozvoje.

2.2.3 Nástroje regionální politiky

Nástroje v regionální politice se dělí většinou na dvě skupiny:

- **makroekonomické** – řadí se zde fiskální politika, monetární politika a protekcionismus,
- **mikroekonomické** – řadí se zde nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil a nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu.

Tyto nástroje jsou pro regionální politiku obecné a jsou v pravomocích národních států.

Nyní bude pozornost věnována nástrojům regionální politiky v podmínkách Evropské unie. V rámci této politiky se nástrojů uplatňuje nespočet. Prvotní úkol spočívá na analýze území, kdy se vymezí, jestli jde o problémovou oblast a jaký typ oblasti, dalším úkolem je definovat typy regionálních pobídkových stimulů, tj. ekonomických nástrojů na podporu daných problémových oblastí. V rámci rozvojových programů se pak dále ve vybraných regionech podporují lepší životní prostředí a podpora lidských zdrojů a rozvoj infrastruktury.

Ekonomické nástroje na podporu podnikání:

- kapitálové granty,
- dotace vztahující se k úrokům nebo půjčkám,
- daňové úlevy,
- zvýhodněné odpisové sazby (srážky na odpisy),
- dotace vztahující se k pracovní síle (prémie za vytvořená nová pracovní místa).

Z dostupných informací vyplývá, že granty všeobecně a kapitálové granty obzvlášť jsou hlavní částí téměř všech „balíků“ regionálních podnikových stimulů, které jsou nabízeny. Dotace k úrokům, tzv. měkké půjčky fakticky existují pouze v zemích, jako jsou Belgie, Německo, Řecko nebo Severní Irsko. V žádné z těchto zemí však nepředstavují rozhodující

část podpory. Daňové a odpisové úlevy (fiskální úlevy) jsou v dnešní době také poměrně vzácné a jsou omezeny jen na tři země: Řecko, Francie a Lucembursko. Svého významu však dosahují pouze v Řecku. Dotace, které se vztahují k pracovní síle, jsou méně četnější (např. Irsko, Francie). Objevuje se tendence je omezovat, a to především ve vztahu k malým firmám nebo sektoru služeb.³⁴

Důležitým problémem je otázka výše sazby (stropu) pobídkové prémie. Nutno přitom konstatovat, že celkové premiové stropy úzce odrážejí horní limity, které stanovuje Evropská komise, v návaznosti na společná pravidla hospodářské soutěže v rámci EU. Ve vztahu k regionální politice členských států hraje klíčovou roli výklad článku 92 Maastrichtské smlouvy, který je zakotven v nařízeních Rady a Evropského parlamentu k Evropským strukturálním a investičním fondům.³⁵ Stropy podpory ovšem nepředstavují standardně poskytované úrovně premií; naopak, pro obrovskou většinu projektů klesají v praxi sazby premií pod stanovené stropy.

Mezi jednotlivé nástroje regionální politiky v EU patří Evropské strukturální a investiční fondy, nástroje předvstupní pomoci a zvláštní nástroje podpory, které budou blíže popsány v další kapitole.

2.3 Formy podpory regionálního rozvoje

2.3.1 Dotace jako nenávratná forma podpory regionálního rozvoje

Dotace sama o sobě je forma nenávratného financování určitého programu, projektu nebo činnosti, které je uděleno žadateli po splnění předem daných podmínek a to po schválení žádosti o podporu. Dotace jsou poskytovány z veřejných rozpočtů, jako je státní rozpočet, rozpočty územních samosprávných celků, a dále také dotace ze státních fondů, ale i ze zahraničí a to skrze Národní fond nebo z prostředků Evropské unie a to z rozpočtu EU.

³⁴ WOKOUN, Jiří et al. *Podpora regionální a municipální politiky v EU, Cesta do Evropské unie*. Praha, 1997, 66 s.

³⁵ Pro každé programové období jsou vydávány nová nařízení, ovlivňující čerpání z Evropských strukturálních a investičních fondů EU.

Obecně je tedy možné dotaci formulovat jako přínos pro skupiny nebo jednotlivce ve formě plateb v hotovosti nebo snížení daní. Dotace jsou běžně přerozdělovány k eliminování jakéhokoliv tlaku a dá se říci, že jsou přínosem pro veřejný zájem. Důvody pro dotace jsou různorodé. Nejčastěji se používají jako forma podpory jednotlivým částem národního hospodářství. Dotace může fungovat jako grant k podpoře nového vývoje a tak napomáhá k lepší konkurenceschopnosti podniků a rozvoji ekonomiky.

Přímé a nepřímé dotace

Mezi přímé dotace se řadí ty, které zahrnují přímé platby určité skupině nebo danému odvětví. Naopak nepřímé dotace jsou ty, které nemají předem stanovenou peněžní hodnotu. Ty mohou zahrnovat procesy, jako jsou snížení cen na požadované zboží nebo služby, které mohou být podporovány vládou.

Existuje mnoho forem dotací poskytovaných vládou či jinými většími celky. Mezi dotace je možno zahrnout i sociální dávky, úvěry na bydlení, studentské půjčky a dotace v zemědělství. V neposlední řadě také dotace, jak je známe v podmínkách EU.

2.3.2 Fondy Evropské unie jako nositelé dotací v rámci podpory regionálního rozvoje

„V průběhu vývoje regionální a strukturální politiky, resp. politiky hospodářské a sociální soudržnosti byly pro realizaci pomoci využívány jednotlivé fondy, jejichž počet se měnil stejně jako objem prostředků v nich alokovaných.“³⁶

„*Evropské strukturální a investiční fondy* (European Structural and Investment Funds, ESIF) disponují v období 2014–2020 rozpočtem ve výši 454 miliard EUR, a jsou tak hlavním nástrojem investiční politiky Evropské unie.“³⁷

Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund, ERDF) jako základní nástroj regionální politiky byl založen v roce 1975 a to k financování strukturální pomoci prostřednictvím regionálních rozvojových programů zaměřených na nejvíce postižené oblasti a ke snižování meziregionálních nerovností. V současnosti je nejvýznamnějším ze strukturálních fondů.

³⁶ WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al., ref. 25, s. 122.

³⁷ EUROPA. Evropské strukturální a investiční fondy. *Ec.europa.eu* [online]. 2015 [31. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_cs.htm.

Tento fond pomáhá odstraňovat zásadní problémy v zaostávajících regionech a v upadajících průmyslových oblastech. Fondem jsou financovány investice do **infrastruktury, vytváření pracovních míst, podpory místního rozvoje, zaměstnanosti, malého a středního podnikání v problémových regionech, vědy a výzkumu.**

Dále je fondem financována iniciativa *INTERREG* a to ve všech formách přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Dále je zde zařazen operační program *URBACT III*, který nabízí všem městům možnost posílit kvalitu strategického řízení, podporuje výměnu zkušeností v evropských městech a dále i šíření znalostí ve všech oblastech spojených s udržitelným rozvojem měst.

Evropský sociální fond (European Social Fund, ESF) má svou působnost vymezenou na boj s **nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů** a na podporu **integrace na trhu práce** – pomáhá nezaměstnaným a znevýhodněným skupinám zapojit se do pracovního procesu. Financuje dlouhodobé strategické plány regionálního rozvoje v oblasti lidských zdrojů. Evropský sociální fond podporuje rozvoj trhu práce a rozvoj lidských zdrojů, a to zejména v rámci Národních akčních plánů zaměstnanosti.³⁸

Fond soudržnosti (Cohesion Fund, CF) byl založen v roce 1993 k poskytování pomoci na národní úrovni vybraným zemím (např. Řecku, Portugalsku, Španělsku a Irsku), aby se připravily na vstup do hospodářské a měnové unie. Fond soudržnosti financuje projekty ve sféře životního prostředí a transevropských dopravních sítí (Trans-European Transport Networks-Transport, TEN-T).

Poskytování pomoci je podmíněno dvěma faktory:

- hrubý národní důchod (HND) na obyvatele, měřený paritou kupní síly, nesmí u členského státu překročit 90 % průměru HND na obyvatele EU,
- členský stát musí realizovat program "hospodářské konvergence".

³⁸MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: Průvodce fondy Evropské unie* [online]. 2006 MMR [31. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/7f98d66c-a481-4e65-bf45-85c0b8c274f2/Publikace-Pruvodce-fondy-EU_7f98d66c-a481-4e65-bf45-85c0b8c274f2.pdf.

Kromě toho, že Fond poskytuje příspěvky na projekty, které přispívají k dosažení cílů v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí, má také zajistit posun podporovaných států k **rozpočtové stabilitě**, vyžadované EMU (měnová unie), aniž by se omezovaly rozsáhlé investice, jež jsou v těchto oblastech nutné.³⁹ Pomoc z Fondu soudržnosti také přímo navazuje na předvstupní pomoc EU kandidátským zemím a to skrze Nástroj předvstupní pomoci (Instrument for the Pre-Accession Assistance, IPA). Tento finanční nástroj byl určen pro kandidátské země do EU v období od roku 2000, až do chvíle, kdy vstoupily do EU.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) je finanční nástroj na podporu rozvoje venkova, který spadá do společné zemědělské politiky EU. Prostředky z EAFRD slouží ke zvýšení **konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny** nebo **kvality života** ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. V ČR jsou z něj hrazeny projekty předložené do tzv. Programu rozvoje venkova ČR, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR, zprostředkujícím subjektem Státní zemědělský intervenční fond.⁴⁰

Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund, EMFF) je poslední z Evropských strukturálních a investičních fondů. Spolu s ostatními fondy přispívá k obnově růstu a vzniku pracovních pozic po celé Evropě. Tento fond sám o sobě se snaží pomoci rybářům k přechodu na udržitelný rybolov. Dále podporuje pobřežní komunity v diverzifikaci ekonomiky jako takové. Skrze tento fond jsou financovány projekty, které zlepšují kvalitu života v evropských pobřežních oblastech. Dále jsou to projekty, které napomáhají k tvorbě nových pracovních příležitostí.

³⁹STRUKTURALNI-FONDY. Fond soudržnosti. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2016 [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Fond-soudržnosti>.

⁴⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. MMR: *Informace o fondech* [online]. 2016 MMR [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova/>.

2.3.3 Návrtné formy podpory regionálního rozvoje

Návrtné finanční nástroje z pohledu jejich existence v rámci regionální politiky EU nejsou nástrojem zcela novým, neboť možnost jejich využívání je dána již programovacím obdobím 1994–1999. Nicméně jejich potenciál (jež navíc není zdaleka v plném rozsahu využíván, neboť snadnost a dostupnost dotačních prostředků představuje pro příjemce logickou preferenci) představuje necelá 3 % objemu prostředků regionální politiky pro toto období (ze sumy 347 mld. EUR pro všechny členské státy EU; resp. přibližně 5 % zdrojů Evropského fondu regionálního rozvoje – ERDF, s jeho celkovou alokací 201 mld. EUR). Stávající obsah diskuse (i v reakci na aktuální ekonomickou situaci a prováděná stabilizační až restriktivní opatření v oblasti fiskální politiky a nakládání s veřejnými zdroji) předpokládá pro programovací období 2014–2020 posílení role návratných finančních nástrojů na přibližně 10 % objemu alokace.⁴¹

Prostor pro využití finančních nástrojů existuje zvláště v následujících oblastech:

- rozvoj měst a aglomerací, integrovaný rozvoj území, efektivní správa a instituce,
- zvýšení energetické účinnosti obytných a veřejných budov,
- podpora sociálního bydlení, boj s chudobou,
- podpora důsledků demografického vývoje a stárnutí obyvatelstva (zdravotně-sociální komplexní péče o seniory),
- podpora malého a středního podnikání, inovace,
- efektivní trh práce,
- mobilita, dostupnost sítě,
- ekologické projekty.

⁴¹ ČESKÁ SPOŘITELNA. ČS: *Měsíčník EU aktualit z ledna 2017* [online]. ČS 2017 [24. 1. 2017]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2017_01.pdf.

Jako příklad dostupných návratných finančních nástrojů je možné zmínit *Horizon 2020*. Tento program má velice rozšířenou typologií finančních nástrojů, které lze obecně rozdělit na **kapitálové** s možností **rizikového financování**, a na nástroje **sdílení rizika**, což jsou **půjčky** a **záruky**. Celkový rozsah finančních nástrojů v rámci *Horizon 2020* činí přibližně 2,7 mld. EUR (tedy přibližně 3 % celkového objemu programu), z toho 1,5 mld. EUR je předurčena ve prospěch **malých a středních podniků**.

Dalším příkladem návratné formy podpory je *Nástroj pro propojení Evropy* (Connecting Europe Facility, CEF), který je možné na poli finančních nástrojů klasifikovat za promotéra řešení prostřednictvím **projektových dluhopisů**. Investiční projekty v rámci CEF jsou velmi objemné a dlouhodobé s přeshraničním charakterem a zaměřují se na oblast dopravní infrastruktury.

Program s názvem *COSME* podporuje malé a střední podniky, které jsou významnou součástí evropské ekonomiky, jelikož tyto podniky vytvářejí 85 % nových pracovních příležitostí. Jeho rozpočet pro období 2014–2020 činí 2,3 miliardy EUR a jedním z hlavních cílů je usnadnění přístupu k financování. Za tímto účelem jsou k dispozici dva druhy nástrojů:

- **záruční nástroj** – tzv. Loan Guarantee Facility (LGF), skrze který poskytuje Evropský investiční fond záruky finančním institucím a fondům, které mohou poskytovat půjčky MSP,
- **kapitálový nástroj** – tzv. Equity Facility for Growth (EFG), což je prostředek pro podporu růstu a rozvoje evropských podniků.

V roce 2014 Evropská komise navrhla *Investiční plán pro Evropu*, jako reakci na nízkou míru investic v EU. Cílem tohoto plánu je aktivace veřejných a soukromých investic. V rámci Evropské investiční banky (European Investment Bank, EIB) byl zřízen samostatně spravovaný účet, který známe jako *Evropský fond pro strategické investice* (European Fund for Strategic Investment, EFSI). Tento fond využívá veřejné finanční prostředky za účelem aktivace dalších soukromých investic a zajišťuje úvěrovou ochranu pro financování poskytnuté EIB a EIF. Fond je zaměřen na investice v odvětvích jako infrastruktura, energetika, výzkum a inovace, širokopásmové sítě či vzdělávání (může podporovat také MSP).⁴²

⁴² ČESKÁ SPOŘITELNA [online], ref. 41.

2.3.4 Zvláštní formy podpory regionálního rozvoje

„Generální ředitelství pro regionální politiku (Director General Regional and Urban Policy, DG Regio) vytvořilo ve spolupráci se skupinou EIB a dalšími finančními institucemi v rámci programového období 2007–2013 čtyři společné iniciativy s cílem dosáhnout účinnější a udržitelnější politiky soudržnosti. Dvě z nich se týkají prosazování nástrojů finančního inženýrství (JEREMIE a JESSICA) a druhé dvě (JASPERS a JASMINE) fungují jako nástroje technické pomoci.“⁴³

JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises, Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky) je iniciativa, která vznikla na popud Evropské komise a Evropského investičního fondu (European Investment Fund, EIF). Cílem iniciativy *JEREMIE* je zlepšit přístup k financování rozvoje podnikání a to na základě využívání nástrojů finančního inženýrství, ke zlepšení přístupu MSP k finančním prostředkům pomocí intervencí strukturálních fondů.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas, Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí) vznikla na popud Evropské komise ve spolupráci s Evropskou investiční bankou (European Investment Bank, EIB) a Rozvojovou bankou Rady Evropy (Council of Europe Development Bank, CEB). Byla vytvořena jako nová politická iniciativa v oblasti finančního inženýrství pro udržitelný rozvoj měst. Finanční podpora je poskytována přímo, pomocí příspěvků z programů do fondů městského rozvoje, či prostřednictvím dalších holdingových fondů, jež napomáhají k získávání odborných znalostí a podpory nových investic na místní úrovni.

JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions, Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech) je nástroj technické pomoci pro dvanáct zemí EU, které přistoupily k EU v letech 2004 a 2007. Iniciativa poskytuje dotyčným členským státům technickou pomoc od počátku projektového cyklu až po komplexní pomoc poskytovanou ve všech fázích projektového cyklu. Pomáhá při realizaci poměrně velkých projektů v oblasti životního prostředí a dopravy, v rámci podpory Fondu soudržnosti (CF) a Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

⁴³ EUROPA. Zvláštní nástroje podpory. *Ec.europa.eu* [online]. 2014 [30. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/.

JASMINE (Joint Action to Support Microfinance Institutions in Europe, Společné akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě) je iniciativa, která byla vytvořena Evropskou komisí za spolupráce s Evropskou investiční bankou a Evropským investičním fondem. Hlavní cíl iniciativy je poskytovat technickou pomoc a finanční podporu nebankovním poskytovatelům mikroúvěru a pomoci jim zlepšit kvalitu jejich provozu, rozšiřovat služby a stát se udržitelnými. Zároveň se pak *JASMINE* zasazuje o propagaci osvědčených postupů v oblasti mikroúvěrů a vznik souboru pravidel pro mikroúvěrové instituce.

2.4 Programy podpory přeshraniční spolupráce v podmínkách Evropské unie

Už na začátku je nutné, aby bylo zmíněno, že pozornost bude věnována spíše spolupráci v rámci česko-polského příhraničí, což je víceméně dáno i tématem bakalářské práce. V této kapitole je nutné seznámit se s pojmem *Evropská územní spolupráce* (European Territorial Co-operation, ETC), ze kterého vychází i programy přeshraniční spolupráce v EU.

„Iniciativa Evropského společenství *INTERREG III* z období 2000–2006 dala základ novému cíli politiky **hospodářské a sociální soudržnosti** (HSS) s názvem *Evropská územní spolupráce* (ETC), realizované prostřednictvím přeshraniční, nadnárodní a meziregionální formy spolupráce a dvou síťových programů: *ESPON 2013* (European Spatial Planning Observation Network), což je Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost a *INTERACT II* (program pro výměnu zkušeností s přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spoluprací).“⁴⁴

⁴⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. MMR: *Evropská územní spolupráce* [online]. MMR [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>.

Jde o samostatné programy spravované samostatnými řídicími orgány, zaměřují se např. na následující témata: společný rozvoj a zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, výstavba a rozvoj hraniční infrastruktury a napojení pohraničí na důležité přeshraniční dopravní osy, spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, vzdělávání, inovací, kooperace při integraci postižených osob do společnosti, podpora efektivního systému přeshraniční protipožární a protipovodňové ochrany a ochrany před katastrofami, budování čistíren odpadních vod, posílení environmentálního vzdělávání, ochrana a obnova památek, rozvoj cyklistických tras a stezek, hippostezek, turistických a lyžařských stezek a tras, zřizování a činnost turistických informačních center, podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje mezilidských vztahů, společenských, kulturních a volnočasových aktivit apod. Všechny aktivity podporované v rámci Operačních programů přeshraniční spolupráce jsou spolufinancovány z Evropského fondu regionálního rozvoje a jedná se o investiční (infrastrukturní) projekty.

2.4.1 Od Phare CBC k Cíli 2

Programy Evropské unie zaměřené na přeshraniční spolupráci jsou systémovým nástrojem určeným k zajištění vyváženého a udržitelného rozvoje evropských příhraničních oblastí. Tato podpora vznikla v roce 1990 a to iniciativou nazvanou *INTERREG*, určené členským zemím EU. V roce 1994 na ní navázala iniciativa *INTERREG II*. Tato iniciativa byla rozšířená o podporu příhraničních oblastí nečlenských zemí EU. V těchto zemích se tato iniciativa realizovala prostřednictvím ročních programů *PHARE CBC* (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies Cross-Border Cooperation).

Prvními příhraničními regiony ČR, které mohly využívat této finanční podpory ze strany EU, byly oblasti česko-německého a česko-rakouského příhraničí. Až v roce 1999 začala systematická podpora přeshraniční spolupráce na česko-polském příhraničí a to skrze program *PHARE CBC Česká republika – Polsko*. Podpora tímto programem byla ukončena roku 2003, kdy od následujícího roku se obě země staly členy EU a mohly tak začít využívat iniciativy Společenství *INTERREG III*.

Iniciativa Společenství *INTERREG III* byla v rámci období 2000–2006 rozdělena na tři základní směry, tak jak je známá dnes:

- **dimenze A** – přeshraniční spolupráce,
- **dimenze B** – nadnárodní spolupráce,
- **dimenze C** – meziregionální spolupráce.

Pro tento program bylo z ERDF v období 2000–2006 vyčleněno pro obě strany česko-polského příhraničí 34,5 mil. EUR. Program byl zaměřen na podporu rozvoje infrastruktury a to přeshraničního významu, a dále rozvoj místní společnosti. V souvislosti s rozšířením EU v letech 2004 a 2007 se jedním ze tří základních cílů evropské politiky soudržnosti pro období 2007–2013 stal cíl nazvaný *Evropská územní spolupráce*. Stejně jako předchozí iniciativa *INTERREG III* i tento cíl byl zaměřen třemi směry: na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, přičemž nejvýznamnější byl právě podíl přeshraniční spolupráce.

Na česko-polskou spolupráci bylo prostřednictvím Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013 z ERDF vyčleněno 219,4 mil. EUR.

Pro období 2014–2020 byly vytyčeny dva hlavní cíle evropské politiky soudržnosti: Cíl 1 *Investice pro růst a zaměstnanost* a Cíl 2 *Evropská územní spolupráce*, jehož součástí je i program *INTERREG V-A Česká republika – Polsko*. Jeho název se vrací k dříve používanému názvu, který je nyní podle pořadí programového období označen římskou číslicí V a písmenem A označujícím příslušný směr v rámci evropské územní spolupráce – přeshraniční spolupráci.

Program byl Evropskou komisí schválen v červnu 2015 a bude ukončen v roce 2023. Finanční prostředky z Evropského fondu regionálního rozvoje pro tento program ve výši 226,2 mil. EUR jsou určeny na podporu přeshraniční spolupráce v oblasti společného řízení rizik, rozvoje potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti, vzdělání a zvýšení kvalifikace budoucích absolventů a také spolupráce institucí a komunit.⁴⁵

2.4.2 Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013

Tento operační program byl schválen Evropskou komisí 11. prosince 2007 a navazuje na předchozí Program Iniciativy Společenství Interreg III-A Česká republika – Polská republika, který probíhal v programovém období 2000–2006. I přes to, že je zde viditelná známka návaznosti na předchozí programový dokument, objevují se v programovém dokumentu novinky a odlišnosti:

- Evropská územní spolupráce (ETC) se stává samostatným cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS),

⁴⁵ EUROREGION-SILESIA. *Od Phare CBC k Cíli 2, Fondy malých projektů v Euroregionu Silesia* [online]. 2017 [3. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=od-phare-cbc-k-cili-2&open_menu=190.

- navýšení dostupných prostředků na částku 219,46 mil. EUR,
- zvýšení maximální hranice spolufinancování na 85 %,
- minimální výše podpory z ERDF vyšší než 30 000 EUR,
- rozpočet a platby v eurech,
- posílení významu přeshraniční spolupráce,
- vzájemná dvojjazyčná žádost,
- žádosti skrze webové rozhraní⁴⁶,
- investiční aktivity jsou akceptovány u všech prioritních os,
- následná registrace projektu po splnění přijatelnosti.

Primárním cílem bylo zajistit přeshraniční spolupráci a socioekonomický rozvoj česko-polského příhraničí a to vše za předpokladu posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vazeb. Zajistit společnou péči o přírodní dědictví obou příhraničí, rozvíjet cestovní ruch, budovat flexibilní trh práce a věnovat se zlepšení komunikace a spolupráce územních samospráv a dalších subjektů působících na obou stranách hranice mezi těmito státy. Všechny tyto cíle mohly být naplněny jen přes společnou snahu a spolupráci a to na úrovni společného plánování, společné přípravy, společného dohledu a společného čerpání ze společných prostředků financování. Vzájemná spolupráce je vždy nutná pro dosažení výsledků a přínosů pro obě strany podílející se na přeshraniční spolupráci.

O podporu v rámci Operačního programu česko – polské přeshraniční spolupráce mohly žádat kraje, obce, svazky obcí, euroregiony, organizace zřizované státem, kraji nebo obcemi, ale také neziskové organizace a hospodářské komory. Správa operačního programu byla zajištěna Ministerstvem pro místní rozvoj na straně české a Ministerstvem regionálního rozvoje Polské republiky na straně polské.⁴⁷

⁴⁶ Žádost skrze webové rozhraní – formulář projektové žádosti ve webové aplikaci BENEFIT 7

⁴⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. MMR: CZ-PL, *Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013*. [online]. MMR [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>.

Operační program ČR – Polsko byl rozdělen na 4 prioritní osy, které byly konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, jež vymezovaly, jaké typy projektů mohly být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Jednotlivé osy byly sestaveny takto:

- **Prioritní osa 1:** Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik

Primární zaměření bylo na zlepšení aktivity česko – polské příhraniční oblasti, prostřednictvím zlepšování stavu infrastruktury a dopravní vybavenosti, zlepšování stavu a kvality životního prostředí a dále zajišťování bezpečnosti v příhraničních oblastech. Oblasti podpory zahrnovaly tyto specifika:

- posilování dostupnosti,
- ochrana životního prostředí,
- prevence rizik.

- **Prioritní osa 2:** Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Tato osa měla stanoven hlavní cíl v podobě posílení ekonomického rozvoje česko-polské příhraniční oblasti. Šlo o zvyšování konkurenceschopnosti podniků rozšířením nabídky cestovního ruchu a zvyšováním znalostí a vědomostí obyvatel v česko-polské příhraniční oblasti. Prioritní osa byla rozdělena na konkrétní oblasti podpory:

- rozvoj podnikatelského prostředí,
- podpora rozvoje cestovního ruchu,
- podpora spolupráce v oblasti vzdělávání.

- **Prioritní osa 3:** Podpora spolupráce místních společenství

Třetí prioritní osa vycházela z rozvoje partnerské spolupráce místních komunit a institucí v oblasti česko-polského příhraničí. Cíle této osy byly naplňovány skrze posilování přeshraniční vazby obyvatel a institucí poskytujících veřejné služby a stimulaci rozvoje místních společenství prostřednictvím podpory aktivit místních aktérů – Fondů mikroprojektů. Na základě této prioritní osy zde byly soustředěny tyto oblasti podpory:

- územní spolupráce veřejných institucí,
- podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit,
- fond mikroprojektů.

- **Prioritní osa 4: Technická pomoc**

Poslední prioritní osa se soustředila na tvorbu propagačních a informačních aktivit, jako např. poradenství expertů, pořádání školení a seminářů pro potencionální žadatele, příprava a distribuce informačních materiálů, příprava různorodých analýz a průzkumů, podpora institucí zapojených do programu, obsluha a přizpůsobení systému zpracování projektových žádostí a monitorovacího systému aj. Hlavní cíl tedy byl podpora efektivní realizace programu česko-polské přeshraniční spolupráce.

Aby vše fungovalo v souladu a naprosté harmonii, bylo třeba respektovat ustanovení národních politik ve spolupráci s politikami Společenství. V rámci národních politik bylo třeba navazovat na Národní rozvojový plán ČR pro období 2007–2013, Národní strategický referenční rámec ČR a Polské republiky pro dané období a také na jednotlivé regionální operační programy.⁴⁸

Financování proběhlo alokací finanční částky z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a to v částce 219,46 mil. EUR, na základě plnění Cíle 3 Evropské územní spolupráce, jímž byl Operační program přeshraniční spolupráce ČR – Polsko součástí. Tyto zdroje však musely být doplněny českými i polskými národními veřejnými rozpočty a to v částce 38,73 mil. EUR.

Operační program ČR – Polsko se soustředil na území ČR na oblasti kraje Libereckého, Královehradeckého, Pardubického, Olomouckého a Moravskoslezského. Z polské strany se jednalo o regiony bielsko-bialského, opolského, rybnicko-jastrzebského a jeleniogórsko-wałbrzyského.

2.4.3 INTERREG V-A Česká republika-Polsko

Název programu česko-polské přeshraniční spolupráce pro období 2014–2020 se vrací k dříve používanému názvu *INTERREG*, který je nyní podle pořadí programového období označen římskou číslicí V a písmenem A označujícím příslušný směr v rámci evropské územní spolupráce – přeshraniční spolupráci.⁴⁹

⁴⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. MMR: CZ-PL, *Programový dokument ze dne 22 dubna 2013*. [online]. MMR [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>.

⁴⁹ FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* Kraków: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2015. 120 s. ISBN 978-83-939943-5-9. s. 91.

Při přípravě programu bylo základní snahou zpracovat takový dokument, který by zaručil plynulé programové navázání na úspěšné programové období 2007–2013, tj. aby byla pokud možno zachována kontinuita v základních parametrech programu, zohledněny potřeby příhraničních regionů, pro které je program určen a to tak, aby akceptoval v rámci tematické koncentrace vybrané tematické cíle příslušného nařízení EC. Celková výše finanční alokace pro program Interreg V-A Česká republika – Polsko na celé období činí 226 221 710 EUR. Program je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Program pro období 2014-2020 je pod vedením řídicího orgánu *Ministerstvo pro místní rozvoj* (MMR) a *Národního orgánu* (Ministerstvo regionálního rozvoje a infrastruktury Polské republiky) a ve spolupráci s českými a polskými programovými partnery byl připravován již od roku 2012.⁵⁰

Žadatelé jak z Česka, tak i z Polska se setkávají nejen s novým názvem programu, ale i s dalšími novinkami které program přinesl. Tak jako mnoho dalších programů, i programů přeshraniční spolupráce se dotkl požadavek EU na propojení kohézní politiky s cíli hospodářské strategie *Evropa 2020*⁵¹, což v důsledku znamená širší tematickou koncentraci jednotlivých programů. Pro každý program mohly být vybrány maximálně 4 z 11 tematických cílů stanovených společným nařízením pro jednotlivé fondy a v rámci tematických cílů pak pro každý program musely být stanoveny podrobnější investiční priority, které bude program realizovat.

Jednotlivá témata, která program *Interreg V-A Česká republika – Polsko* podporuje, jsou pevně rozdělena do prioritních os. Na každou z nich je alokována jiná celková částka. Prioritní osy jsou realizovány skrze investiční priority. Ty mají definované cíle a opatření. Podpořeny mohou být jen ty projekty, které pomáhají k naplňování cílů a mohou být začleněny do jednoho z cílů.

Prioritní osy:

- **Prioritní osa 1: Společné řízení rizik**

⁵⁰CENTRUM REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. Interreg V-A Česká republika – Polsko. *Crr.cz* [online]. [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.crr.cz/cs/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-ceska-republika-polsko/>.

⁵¹Jedná se o deseti letou strategii EU, která se zaměřuje na hospodářský růst a tvorbu pracovních míst. Byla zahájena s cílem vytvořit podmínky pro inteligentní a udržitelný růst podporující sociální začleňování a to v roce 2010.

Podpora investic zaměřených na řešení konkrétních rizik, zajištěním odolnosti vůči katastrofám a vývojem systémů krizového řízení. Cílem je zvýšení přeshraniční akceschopnosti při řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Podporovaná opatření:

- investice do rozvoje společných či propojených systémů prevence, monitoringu, reakce a odstraňování následků rizik,
- investiční opatření směřující ke zvýšení schopnosti záchranných a bezpečnostních složek efektivně zasahovat po obou stranách hranice,
- společná odborná příprava pracovníků záchranných/bezpečnostních složek a složek krizového řízení zaměřená na posílení přeshraniční akceschopnosti.

Způsobilí příjemci jsou orgány veřejné správy, jejich svazky a sdružení organizace zřizované a zakládané orgány veřejné správy, nestátní ne-ziskové organizace, pokud jsou součástí integrovaného záchranného systému nebo systému krizového řízení.

- **Prioritní osa 2:** Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti

Podpora růstu podporujícího zaměstnanost rozvojem vnitřního potenciálu jako součástí územní strategie pro konkrétní oblasti, včetně přeměny upadajících průmyslových oblastí a zlepšení dostupnosti a rozvoje zvláštních přírodních a kulturních zdrojů. Cílem je zvýšení návštěvnosti regionu prostřednictvím vyššího využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů.

Podporovaná opatření:

- zachování a obnova kulturních a přírodních atraktivit,
- podpora využití nehmotného kulturního dědictví,
- infrastrukturní opatření pro přeshraniční zpřístupnění a využívání kulturního a přírodního dědictví příhraničního regionu,
- společná informační, marketingová a propagační opatření v oblasti využití přírodních a kulturních zdrojů,
- studie, strategie, plány směřující k využití přírodních a kulturních zdrojů.

Způsobilí příjemci jsou orgány veřejné správy, jejich svazky a sdružení organizace zřizované a zakládané orgány veřejné správy, nestátní ne-ziskové organizace, pokud jsou součástí integrovaného záchranného systému nebo systému krizového řízení.

- **Prioritní osa 3: Vzdělání a kvalifikace**

Investice do vzdělávání, odborné přípravy a školení za účelem získávání dovedností a celoživotního učení vypracováním a naplňováním společných programů vzdělávání, odborné přípravy a školení. Cílem je zlepšení úrovně zaměstnanosti absolventů.

Podporovaná opatření jsou:

- příprava a realizace společného vzdělávání,
- spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a institucemi na trhu práce,
- rozvoj jazykového vzdělávání v rámci školského systému.

Způsobilí příjemci jsou orgány veřejné správy, jejich svazky a sdružení, organizace zřizované a zakládané orgány veřejné správy, vzdělávací instituce včetně vysokých škol, hospodářské a profesní komory, svazy a sdružení, nestátní neziskové organizace, Evropské seskupení pro územní spolupráci.

- **Prioritní osa 4: Spolupráce institucí a komunit**

Posilování institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy podporou právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi. Cílem je zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu.

Podporovaná opatření:

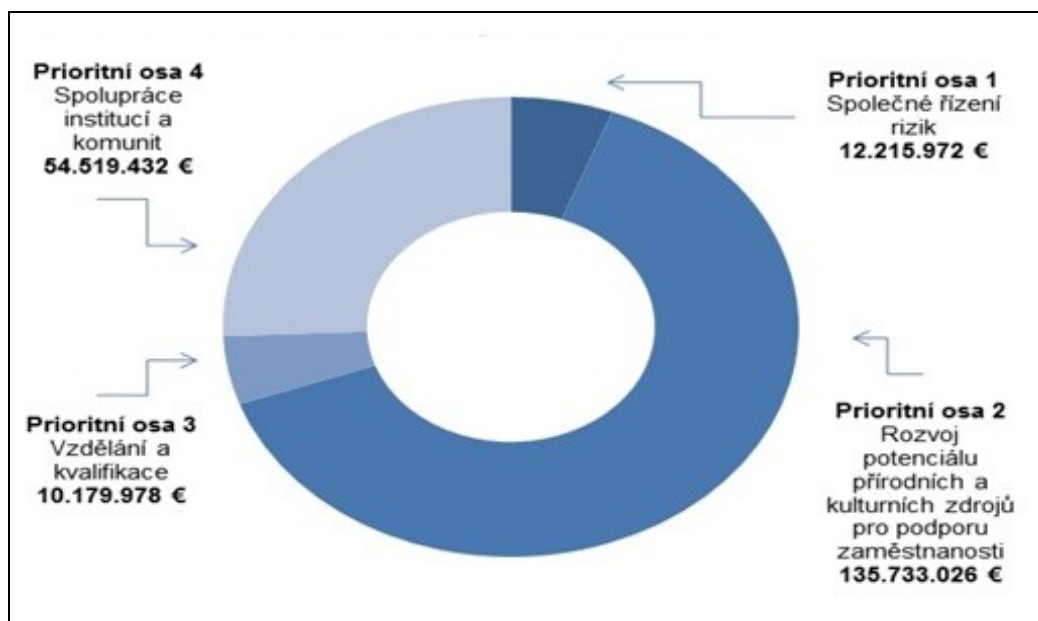
- opatření směřující k posilování integrace na lokální úrovni, spolupráce občanské společnosti a další aktivity přispívající ke kohezi na lokální úrovni,
- rozvoj spolupráce institucí veřejné správy,
- vytváření a rozvoj přeshraničních kooperačních sítí, včetně spolupráce NNO a sociálních a hospodářských partnerů.

Způsobilými příjemci jsou orgány veřejné správy, jejich svazky a sdružení, organizace zřizované a zakládané orgány veřejné správy, hospodářské a profesní komory, svazy a sdružení, nestátní neziskové organizace, vzdělávací instituce včetně vysokých škol, Evropské seskupení pro územní spolupráci, církve a náboženské spolky.⁵²

⁵² CZ-PL. Interreg V-A Česká republika – Polsko. *Cz-pl.eu* [online]. 2016 [30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/program.html>.

Alokace financí z ERDF na jednotlivé prioritní osy zachycuje Obr. 2.1.

Obr. 2.1: Alokace finančních prostředků programu Interreg V-A Česká republika – Polsko

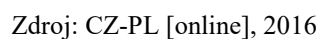
Zdroj: Interreg V-A CZ-PL [online], 2016

Projekty by měly mít dopad na obou stranách hranice a přinášet tak užitek obyvatelům obou příhraničních oblastí. Na realizaci projektů by se měli podílet oba partneři a měli by se řešit společné problémy za vidinou rozvíjet společný potenciál.

Projekty musí být realizovány v daném území, které je podporováno dotacemi, tzv. dotační území programu. To je tvořeno regiony NUTS 3, které za ČR představuje 5 krajů: Liberecký, Královehradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a 6 polských podregionů⁵³: Bielski a Rybnicki (Slezské vojvodství), Jeleniogórski a Wałbrzyski (Dolnoslezské vojvodství), Nyski a Opolski (Opolské vojvodství).

⁵³ Jednotka NUTS 3 v Polské republice

Obr. 2.2: Dotační území programu Interreg V-A Česká republika – Polsko

3 Socioekonomická analýza Euroregionu Silesia a jeho role při využívání dotačních nástrojů

Euroregion Silesia je smlouvou o spolupráci mezi polským *Sdružením obcí povodí Horní Odry* a *Regionálním sdružením pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko*, dnes *Euroregionem Silesia-CZ*. Hovoříme-li tedy o Euroregionu Silesia, je nutné vždy mít na mysli obě tato sdružení se všemi jejich členy. Samotné polské či české sdružení bez vzájemné smlouvy, jejímž cílem je podpora a realizace česko-polské přeshraniční spolupráce, by nebylo euroregionem, ale pouze zájmovým sdružením, jaká mohou vznikat i mimo příhraniční oblasti.⁵⁴

3.1 Základní charakteristika Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia je jedním z nejmladších euroregionů česko-polského příhraničí. Vznikl v září 1998 záhy po vzniku dvou sousedních euroregionů – Praděd a Těšínské Slezsko a vyplnil tak mezeru na historickém území Horního Slezska.⁵⁵

3.1.1 Geneze a vývoj Euroregionu Silesia

Území Slezska, rozprostírající se v severovýchodní části dnešní České republiky a jihozápadní části Polska, bylo rozděleno v roce 1742, kdy Marie Terezie ve válce s pruským králem Bedřichem II. prohrála část Slezska. Ratibořsko, Hlubčicko a Hlučínsko přešlo pod vládu Pruska, zatímco Opavsko a Krnovsko zůstalo na území koruny české pod vládou rakouských Habsburků a stalo se součástí tzv. českého Slezska (někdy také nazývaného rakouským Slezskem). Vznik státní hranice tak zpomalil a posléze zcela zastavil rozvoj vzájemných kontaktů. Ani výsledek 2. světové války toto rozdělené území nespojil – Horní Slezsko se stalo součástí Polska a české Slezsko součástí Československa. Rozvoji kontaktů obyvatel na obou stranách hranice nepřálo ani příslušenství obou zemí k tzv. socialistickému táboru. Příhraničí bylo pečlivě střeženo, překračování hranice bylo možné pouze v místech oficiálních hraničních přechodů, kterých bylo velmi málo, a bylo spojeno s mnoha formalitami. Přirozené každodenní kontakty nejbližších sousedů byly vyloučeny.⁵⁶

⁵⁴ NOVOTNÁ GALUSZKOVÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA et al. *Euroregion Silesia*. Racibórz: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2009. 210 s. ISBN 978-83-89802-82-8, s. 9.

⁵⁵ NOVOTNÁ GALUSZKOVÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA et al., ref. 54, s. 11.

⁵⁶ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [6. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

Skutečná česko-polská spolupráce na tomto území se tak mohla začít rozvíjet až po roce 1989 v souvislosti s demokratickými změnami v obou zemích. Nejprve měla spolupráce charakter individuální partnerské spolupráce jednotlivých obcí a měst, postupně však nabývala regionálního charakteru. V průběhu roku 1998 vznikla na obou stranách hranice dvě sdružení. V květnu bylo v Ratiboři založeno Sdružení obcí povodí Horní Odry a v červenci bylo v Opavě založeno Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko (dnes Euroregion Silesia CZ), která spolu dne 20. září 1998 uzavřela smlouvu o spolupráci pod názvem Euroregion Silesia, jehož název je odvozen od území, na kterém se z větší části nachází Silesia.⁵⁷

Polskou část Euroregionu Silesia tvoří *Sdružení obcí povodí Horní Odry*. Na základě deklarace o vytvoření Opolsko-moravskoslezského euroregionu, podepsané v roce 1997, uspořádal tehdejší primátor polské Ratiboře Andrzej Markowiak dne 5. května 1998 v Ratiboři první setkání zakladatelských obcí sdružení. Setkání se účastnili zástupci těchto obcí: z glubčického okresu Baborów a Kietrz, z ratibořského okresu Kornowac, Racibórz, Rudnik, z rybnického okresu Lyski a z wodzislawského okresu Lubomia. Na setkání bylo rozhodnuto o podání návrhu na provedení registrace Sdružení u soudu a bylo dohodnuto, že sídlem Sdružení a současně sídlem Euroregionu Silesia na polské straně bude město Ratibóř. Dne 4. června 1998 bylo na základě návrhu podaného u Vojvodského soudu v Katovicích Sdružení obcí a povodí Horní Odry zaregistrováno a byl proveden záznam v obchodním rejstříku v Glivicích.⁵⁸ Informace o založení Sdružení byla pro řadu dalších obcí z glubčického, ratibořského a wodzislawského okresu podnětem pro přistoupení. Na první výroční schůzi *Sdružení* dne 25. června 1998 na základě usnesení obecních zastupitelstev přistoupili do sdružení tyto další obce: Glubczyce, Branice, Krzanowice, Krzyzanowice, Pietrowice Wielkie a Wodzislaw Śląski. K dalšímu rozšíření území *Sdružení* došlo dne 10. prosince 1998 v souvislosti s přistoupením obce Gorzyce a 13. května 1999, kdy do sdružení vstoupilo 5 obcí: Kuźnia Raciborska, Marklowice, Mszana, Nedza a Pszów, které dále rozšířily řady členů polské části Euroregionu Silesia. Dne 7. prosince 2007 do sdružení vstoupila obec Rydułtowy, v únoru roku 2005 pak sdružení opustila obec Nedza.⁵⁹

⁵⁷ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [6. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁵⁸ NOVOTNÁ GALUSZKOVÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA et al., ref. 54, s. 11.

⁵⁹ Tamtéž.

Zakládajícími členy českého sdružení byla pouze dvě města – Opava a Krnov. Primátor města Opavy pan Jan Mrázek a starosta města Krnova pan Bedřich Marek na základě schválení zastupitelstev obou měst podepsali dne 7. července 1998 v Opavě smlouvu o založení „Regionálního sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko“ se sídlem v Opavě a v čele s panem Janem Mrázkem. Toto sdružení bylo založeno jako zájmové sdružení právnických osob podle platného občanského zákoníku a dne 11. srpna 1998 bylo zaregistrováno u Okresního úřadu v Opavě. Založením regionálního sdružení dala Opava a Krnov impuls dalším městům a obcím okresů Opava a Bruntál k vzájemné spolupráci a již na II. Valné hromadě konané v únoru 1999 byli přítomni zástupci nových členů: obcí Stěbořice, Sudice a Úvalno a města Nový Jičín, čímž se působení euroregionu rozšířilo i na území okresu Nový Jičín a zároveň tak i na území severní Moravy.⁶⁰

Dva roky po založení mělo regionální sdružení 22 členů z řad obcí a měst. V roce 2001 se členem sdružení staly všechny obce mikroregionu s názvem Matice Slezská a v roce 2002 bylo členy sdružení již 58 obcí a měst. V následujících letech se už členská základna rozšiřovala jen o jednotlivé členy a některé obce ze sdružení naopak vystoupily. Jednalo se zejména o obce z okresu Bruntál, které byly zároveň členy sdružení tvořícího sousední Euroregion Praděd a po několika letech dvojího členství se rozhodly být členy pouze jednoho euroregionu. Maximálního počtu členských obcí a měst dosáhlo české sdružení v roce 2004 – celkem 61. Celkový počet obyvatel těchto 61 členských obcí a měst však byl nižší než celkový počet obyvatelstva 19 členských gmin a měst polského sdružení – na české straně se jednalo přibližně o území s 230 tisíci obyvateli, na polské straně pak o území přibližně s 280 tisíci. Tento zdánlivý paradox je samozřejmě dán rozdílnými administrativně-správním členěním Polska, kde na rozdíl od České republiky zůstal zachován systém střediskových obcí – gmin, které se skládají z více vsí a představují tak vždy větší celky než české obce. V listopadu 2008 se novým členem sdružení stalo Statutární město Ostrava, s kterým Euroregion Silesia začal spolupracovat záhy po svém založení. 10 let po založení tak české sdružení, u jehož zrodu stála dvě města, má 58 členů a zahrnuje oblast s více než půl milionem obyvatel na území 4 okresů (Opava, Bruntál, Nový Jičín a Ostrava-město).⁶¹

⁶⁰ NOVOTNÁ GALUSZKOVÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA et al., ref. 54, s. 12.

⁶¹ Tamtéž, s. 13.

Stanovy regionálního sdružení umožňovaly zapojení i jiných subjektů než pouze obcí a měst. A to v podobě přidruženého členství. Prvními přidruženými členy se staly Slezská univerzita v Opavě a Hospodářská komora Opava na jaře 1999. V roce 2000 se pak dalším přidruženým členem stala Matice slezská, významná kulturně-osvětová organizace s historií sahající až do roku 1877.

Významným mezníkem v historii Euroregionu Silesia byl vstup ČR a Polska do EU v květnu 2004 a zejména pak přistoupení obou zemí k Schengenskému prostoru v prosinci 2007. u této příležitosti se konala společná konference Euroregionů Těšínské Slezsko, Beskydy a Silesia, v jejíž závěru byla podepsaná tzv. Těšínská deklarace. Touto deklarací zástupci euroregionů česko-polsko-slovenského příhraničí deklarovali vůli spolupráce s cílem dalšího rozvoje tohoto příhraničního území.⁶²

V dubnu 2008 byla zahájena činnost Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polsko 2007–2013, který byl na rozdíl od předchozích programů česko-polské přeshraniční spolupráce poprvé postaven na principu vedoucího partnera. Tato skutečnost pro Euroregion Silesia znamenala velké zintenzivnění vzájemných kontaktů, větší provázanost činností a aktivit na obou stranách hranice a vzájemné sdílení odpovědnosti obou částí euroregionu.⁶³

3.1.2 Základní dokumenty Euroregionu Silesia

Jak už bylo výše zmíněno, česko-polská spolupráce se na tomto území začala rozvíjet až po roce 1989. Dne 3. listopadu 1997 byla na základě počátečních úvah podepsaná deklarace zástupci měst Opavy, Krnova, Ratiborze a Glubczyc o vytvoření společného velkého „Opolsko – Moravskoslezského“ euroregionu. Tato deklarace byla základem pro vytvoření smlouvy o spolupráci mezi dvěma sdruženími na obou stranách hranice. Tato smlouva byla uzavřena dne 20. září 1998 pod jménem *Euroregion Silesia* a řadí se k základním dokumentům daného euroregionu.

Dále se k základním dokumentům Euroregionu Silesia řadí i stanovy obou částí euroregionu. Jak na polské, tak i na české straně euroregionu mají oné stanovy charakter dokumentu s jednotlivými články, kde jsou zmíněny základní ustanovení a charakteristika euroregionu. Ve stanovách Euroregionu Silesia na obou stranách hranice tak mohou být nalezeny

⁶² EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [6. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁶³ Tamtéž.

informace o územním dosahu, předmětu činností, symbolech a sekretariátech Euroregionu Silesia.

3.1.3 Organizační struktura a členská základna Euroregionu Silesia

Do organizační struktury Euroregionu Silesia jsou řazeny subjekty, jakými jsou Valná hromada, Rada, Revizní komise a Sekretariát na obou stranách hranice, které společně tvoří Euroregion Silesia. Mimo tyto subjekty existují i společné orgány Euroregionu Silesia, jakými jsou Prezidium, Předseda a Pracovní skupiny Euroregionu Silesia.

Prezidium Euroregionu je nejvyšším orgánem, které je tvořeno pěti zástupci polské strany a pěti zástupci české strany na základě jejich zvolení Valnou hromadou příslušné části euroregionu. Předseda Euroregionu reprezentuje obě části Euroregionu Silesia. Funkci předsedy vykonává střídavě zvolený zástupce české a polské strany euroregionu. Předseda je zastupován místopředsedou euroregionu, přičemž platí, že místopředseda je vždy z druhé strany hranice. Funkční období předsedy a místopředsedy je jeden rok.

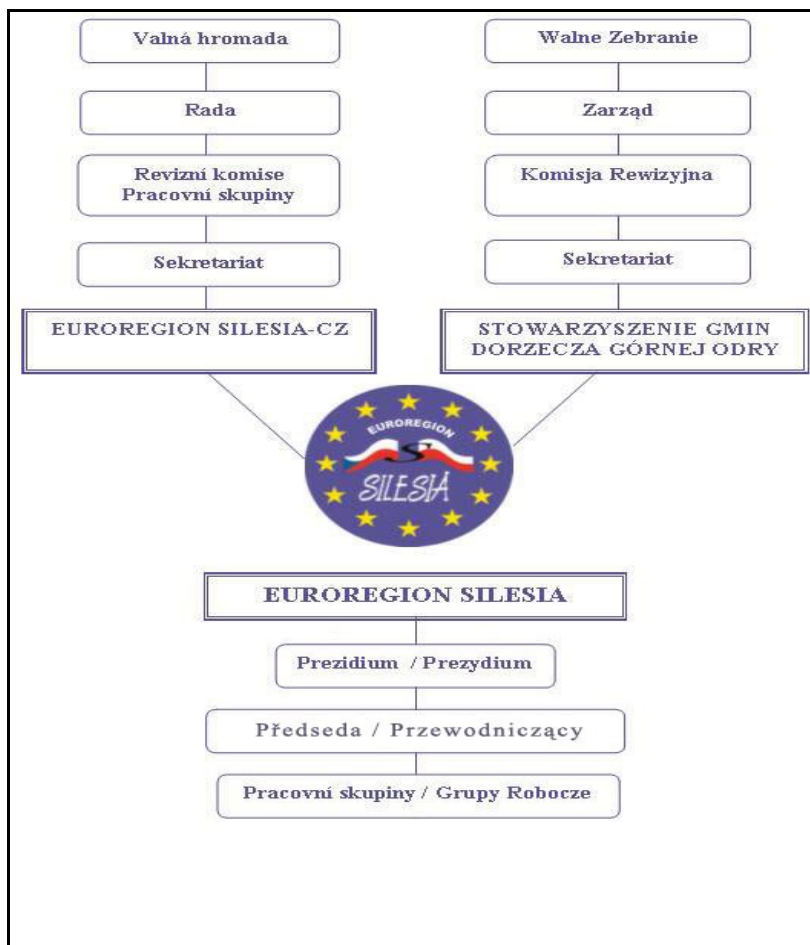
Pracovní skupiny se zřizují pro plnění různých specifických úkolů. Může se jednat o stálé i časově omezené pracovní skupiny, které jsou vždy složeny ze zástupců obou stran euroregionu. V současné době jsou zřízeny dvě společné pracovní skupiny:

- Společná pracovní skupina pro záležitosti ESÚS (Evropské seskupení pro územní spolupráci), která byla ustavena na základě usnesení Prezidia Euroregionu Silesia ze dne 25. 9. 2012. Jejím úkolem je připravit podklady pro rozhodnutí orgánů Euroregionu Silesia ve věci případného založení ESÚS,
- Společná pracovní skupina pro implementaci Strategie rozvoje Euroregionu Silesia pro období 2014–2020, která byla ustavena na základě usnesení Prezidia Euroregionu Silesia ze dne 18. 3. 2014. Jejím úkolem je zpracovávat akční plány, zajišťovat podmínky pro aktualizaci strategie, zajišťovat kontrolu a informování o naplňování cílů strategie.⁶⁴

⁶⁴ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-spolecne-organy&open_menu=68.

Organizační struktura Euroregionu Silesia je uvedena na obrázku 3.1.

Obr. 3.1: Organizační struktura Euroregionu Silesia

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017

Členská základna české části Euroregionu Silesia

Členskou základnu Euroregionu Silesia tvoří jednotlivé okresy a dále obce v těchto okresech. Počet členských obcí k 26. 1. 2017 je 70. V Euroregionu Silesia žije 766 000 obyvatel a to na 2776 km². Společně česká i polská část Euroregionu Silesia zasahuje do území 4 okresů v České republice a 4 powiatů v Polsku. Výčet jednotlivých okresů a obcí je uveden v první příloze této práce.

3.1.4 Strategie rozvoje Euroregionu Silesia pro období 2014–2020

Hlavním předmětem činnosti Euroregionu Silesia je podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničních regionech polského a českého Slezska a severní Moravy s cílem potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak jeho plynulou integraci v rámci Evropské unie. Naplňování tohoto předmětu činnosti a dosavadní rozvoj Euroregionu Silesia od jeho vzniku byl však spíše řízen objektivními podmínkami než vlastními potřebami definovanými ve vlastních plánovacích dokumentech euroregionu. Zahájení systematické finanční podpory česko-polské přeshraniční spolupráce ze strany EU v podobě samostatných programů (Phare CBC 1999–2003, INTERREG IIIA 2004–2006, OPPS 2007–2013), delegování správy „fondu malých projektů" jako nedílné součásti těchto programů na euroregiony, zřízení samostatné pracovní skupiny pro euroregiony v rámci „Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci" v čele s Euroregionem Silesia, vstup České republiky a Polska do EU i Schengenského prostoru - to vše utvářelo objektivní podmínky, které předurčily činnost Euroregionu Silesia v první dekádě jeho existence, přispěly k jeho výraznému rozvoji a stabilizaci jeho existence a scházející plánovací dokumentace nebyla prvkem jeho stagnace či nesprávných strategických rozhodnutí.⁶⁵

S nastávajícím novým obdobím po roce 2013 si však orgány Euroregionu Silesia uvědomily potřebu strategického plánování, a proto přistoupily ke zpracování historicky prvního strategicko-plánovacího dokumentu, který by představoval systémový nástroj koordinace a řízení další činnosti a rozvoje euroregionu. Tento dokument byl zpracován v období duben 2013 – březen 2014, a to v úzké spolupráci obou sekretariátů euroregionu, českého externího zpracovatele a polského konzultanta, společné řídicí skupiny a čtyř společných tematických pracovních skupin.⁶⁶

Obsáhlá analytická část dokumentu prostřednictvím mapovací studie poskytuje velké množství informací z obou stran hranice, a to jak obecných, které bezpochyby přispějí k porozumění základních rozdílů v obou zemích (např. v oblasti školství, silničního hospodářství apod.), tak konkrétních vztahujících se k území euroregionu. Zpracovaná mapovací studie tak má zároveň podobu „česko-polského kompendia“, které nabízí souhrn

⁶⁵ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020&open_menu=189.

⁶⁶ Tamtéž.

mnoha užitečných informací.⁶⁷ Provedené dotazníkové šetření a prezentace jeho výstupů pak přispívají k získání informací o povědomí a vnímání přeshraniční spolupráce i euroregionu.⁶⁸

Návrhová část dokumentu, která vychází ze zpracované mapovací studie, dotazníkového šetření a zpracovaných SWOT analýz, definuje vize, strategické cíle a opatření nezbytná jak pro zajištění rozvoje území a kvality života obyvatel Euroregionu Silesia, tak pro institucionální zajištění rozvoje euroregionu. Příklady konkrétních projektů a aktivit pak představují způsob jak vytyčené cíle a opatření naplňovat.⁶⁹

Při tvorbě návrhové části strategie byly zohledněny potřeby, na jejichž uspokojení může mít Euroregion Silesia přímý či nepřímý vliv, zároveň však jsou zde uvedeny návrhy, na které Euroregion Silesia vliv nemá, které ale považuje z hlediska strategického rozvoje svého území za důležité (např. v oblasti dopravní infrastruktury). Mezi nositeli konkrétních navrhovaných projektů či aktivit tedy není jen euroregion, ale i další příslušné subjekty.⁷⁰

Implementace strategického dokumentu bude zajišťována společnou pracovní skupinou pro implementaci strategie, a to prostřednictvím 2–3letých akčních plánů a dvojí aktualizací.⁷¹

Strategie rozvoje Euroregionu Silesia je otevřeným dokumentem, který je průběžně doplňován a aktualizován tak, aby v maximální možné míře přispíval naplňování definovaných cílů a opatření klíčových oblastí rozvoje, a tím k naplnění strategické vize Euroregionu Silesia stát se „prosperujícím česko-polským regionem, který podporuje ideu evropské jednoty a společně rozvíjí svou budoucnost na základě partnerské spolupráce“.⁷²

3.1.5 Financování Euroregionu Silesia

Jako každá jiná organizace, tak i euroregiony musí financovat svou činnost. I přesto, že cílem euroregionů není generovat zisk, potřebují finanční prostředky pro svou běžnou činnost a aktivity podporující přeshraniční spolupráci. Mezi hlavní příjmy Euroregionu Silesia patří členské příspěvky jeho členů, členských obcí a měst. Obvykle se tento příspěvek přepočítává na počet obyvatel v dané obci, kdy se určí daná sazba na jednoho obyvatele, z čehož poté vyplýne výše členského příspěvku.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020&open_menu=189.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

Mezi další příjem Euroregionu Silesia můžeme zahrnout platby z ERDF a platby ze státních rozpočtů za administraci Fondu mikroprojektů. Dále můžeme zohlednit úroky z účtů euroregionu.

Všechny tyto příjmy málokdy pokryjí náklady euroregionu na jeho činnosti. Za tyto náklady jsou považovány mzdy pracovníků euroregionu, náklady na celou administrativu a služby a další ostatní náklady.

3.2 Socioekonomická analýza Euroregionu Silesia

Je nutné zmínit, že v rámci socioekonomické analýzy bude pozornost věnována pouze české části Euroregionu Silesia z důvodu omezeného rozsahu a zaměření praktické části této práce.

3.2.1 Vymezení území Euroregionu Silesia a základní statistické údaje

Česká část Euroregionu Silesia se nachází na území Moravskoslezského kraje a zasahuje do čtyř z šesti okresů tohoto kraje, a to do okresů Opava, Bruntál, Nový Jičín a Ostrava – město. Na západě se území svažuje z Nízkého Jeseníku k polské nížině. Okres Opava se nachází v Opavské pahorkatině, na kterou navazuje Středopolská nížina (polská část Euroregionu Silesia). V severovýchodní části Euroregionu Silesia se nachází Ostravská pánev. Jižní až jihovýchodní část euroregionu hraničí s Oderskými vrchy.⁷³ Následující tabulka zobrazuje základní statistické údaje o Euroregionu Silesia k 31. 1. 2013.

Tab. 3.1: Euroregion Silesia

Euroregion Silesia	Česká část	Polská část	Celkem
Plocha v km ²	1 240	1 500	2 740
Počet obyvatel v tis.	496	282	778
Počet členů	57	19	76
Zvláštní členové/ podpůrní členové	4	1	5
Okresy	Opava, Bruntál – část, Nový Jičín – část, Ostrava-město – část	ratibořský, hlubčický, wodzisławský – část, rybnický – část	8
Vojvodství/kraj	Moravskoslezský	Slezské, Opolské	3
Sídlo	Opava	Racibórz	2

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

⁷³ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

Vybrané údaje o členských obcích české části Euroregionu Silesia zobrazuje příloha č. 2.

3.2.2 Hospodářství, podnikatelské prostředí a trh práce

Česká část Euroregionu Silesia zasahuje do území čtyř okresů Moravskoslezského kraje, a to do okresu Opava, Bruntál, Nový Jičín a Ostrava – město. Toto území je svým charakterem různorodé, převládá však zde industriální oblast s vysokým podílem průmyslu – především hutnictví, těžkého strojírenství, hornictví. Dalšími významnými sektory jsou lehké strojírenství, elektrotechnický a potravinářský průmysl, dále stavebnictví, výroba plastových výrobků a informační a komunikační technologie. Zemědělství má celoplošný charakter (hlavně Opavsko je zemědělskou oblastí), v podhůří Jeseníků je zastoupeno lesní hospodářství.

Obecně je ekonomika, která je souhrnem ekonomických činností probíhajících na určitém území, rozdělena na tři sektory, které se od sebe liší druhem ekonomické činnosti:

- primární sektor (zemědělství, rybolov, lesní hospodářství),
- sekundární sektor (zpracovatelský průmysl a stavebnictví),
- terciární sektor (sektor služeb).

V ekonomice české části Euroregionu Silesia jednoznačně vyniká sektor průmyslu, v tomto odvětví je zaměstnáno průměrně 57,7 % ekonomicky aktivních obyvatel okresu Opava, Bruntál, Nový Jičín a Ostrava – město.⁷⁴

V sektoru služeb je průměrně zaměstnáno 39,0 % osob a nejméně zaměstnaných nalezneme v primárním sektoru, tedy v zemědělství a lesnictví (3,3 %).⁷⁵

Procentuální vyjádření zaměstnanosti v jednotlivých sektorech ekonomiky pro okresy Opava, Bruntál, Nový Jičín a Ostrava – město je uvedeno v následující tabulce.

Tab. 3.2: Vyjádření zaměstnanosti v jednotlivých sektorech ekonomiky v % (2011)

Okres	Zaměstnanost v primárním sektoru (%)	Zaměstnanost v sekundárním sektoru (%)	Zaměstnanost v terciárním sektoru (%)
Opava	3,3	56,9	39,8
Bruntál	5,2	57,1	37,7
Nový Jičín	3,7	64,0	32,3
Ostrava-město	0,8	53,0	46,2

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

⁷⁴ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁷⁵ Tamtéž.

Jeden z mnoha důležitých indikátorů poukazující na vyspělost ekonomiky je kupní síla obyvatelstva. Z odborného hlediska lze konstatovat, že obyvatelstvo žijící na území české části Euroregionu Silesia je řazeno mezi „chudší“ regiony ČR, tzn., jsou pod hranicí celostátního průměru. Okres Bruntál je hodnocen jako jeden z „nejchudších“, rovněž oblasti Vítkovska a Budišovska se vyznačují velmi nízkou hladinou kupní síly obyvatelstva. I přes tyto negativní skutečnosti byl v Moravskoslezském kraji druhý rok po sobě zaznamenán vysoký přírůstek reálného HDP.⁷⁶

Tabulka 3.3 zobrazuje počet podnikatelských subjektů v Moravskoslezském kraji a dále i převažující činnosti podnikání.

Tab. 3.3: Počet podnikatelských subjektů (2013)

Počet podnikatelských subjektů celkem	250 213
Zemědělství, lesnictví, rybářství	10 024
Průmysl	30 975
Stavebnictví	27 607
Obchod, ubytování a stravování	67 882

Zdroj: Moravskoslezský kraj [online], 2017; vlastní zpracování

Výčet velkých a významných zaměstnavatelů v české části Euroregionu Silesia zobrazuje příloha č. 3. Jsou to společnosti, které jsou většinou alokovány ve velkých městech jako je Ostrava, Opava a Nový Jičín. Mezi další významné organizace jsou řazeni celorepublikoví zaměstnavatelé jako např. Česká pošta, České dráhy nebo veřejná správa apod.

Důležitým aspektem současnosti je také vznik či rozšiřování nových a stávajících průmyslových zón, a to z důvodu vzniku nových pracovních příležitostí. Průmyslové zóny jsou významné a perspektivní plochy, které jsou po všech stránkách připraveny k zahájení investičních projektů. Moravskoslezský kraj podporuje přípravu těchto zón od 90. let 20. století a hledá vhodné zahraniční investory. Na území české části Euroregionu Silesia se nachází několik průmyslových zón. Jedna z nejvíce se rozvíjejících a zároveň největších v regionu je průmyslová zóna Ostrava-Mošnov, kterou vhodně doplňuje i jediné letiště v kraji, a to Letiště Leoše Janáčka Ostrava.⁷⁷

⁷⁶ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁷⁷ Tamtéž.

V následující tabulce jsou popsány průmyslové zóny na území české části Euroregionu Silesia.

Tab. 3.4: Průmyslové zóny na území Euroregionu Silesia

Název zóny	Rozloha celkem (ha)	Volná plocha (ha)	Počet nově vytvořených pracovních míst
Průmyslová zóna Bolatice	16	0	175
Průmyslová zóna Ostrava-Hrabová	120	0,13	Více než 7 000
Průmyslová zóna Ostrava-Mošnov	200	77	Více než 1 500
Vědecko-technologický park Ostrava a.s.	10	2	680
Průmyslový park Nový Jičín – Dolní předměstí	34,3	14,2	Více než 180

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

V následující tabulce jsou zobrazeny vybrané ukazatele trhu práce na území Euroregionu Silesia.

Tab. 3.5: Vybrané ukazatele trhu práce

Okres	Míra nezaměstnanosti (%)		Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání		Počet volných pracovních míst	
	12/2001	12/2012	12/2001	12/2012	12/2001	12/2012
Opava	11,3	11,2	10 149	10 261	297	267
Bruntál	16,5	18,0	8 622	9 196	253	160
Nový Jičín	12,8	9,7	10 013	8 192	351	225
Ostrava-město	16,2	12,8	25 588	22 782	713	1 700
MSK	15,1	12,3	94 226	81 099	2 566	3 335

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Nejhorší situace je dlouhodobě v okrese Bruntál, jehož vysoká míra nezaměstnanosti ho řadí na nejvyšší příčky v celorepublikovém měřítku, a to i vzhledem k příležitostem, které nabízejí nová pracovní místa. Naopak nejmenší míra nezaměstnanosti je evidována v okrese Nový Jičín, největší nabídka volných pracovních míst je dlouhodobě v okrese Ostrava.⁷⁸

⁷⁸ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

3.2.3 Vzdělávání a cestovní ruch

Na území Euroregionu Silesia se nacházejí vzdělávací zařízení všech stupňů od předškolního až po vysokoškolské, včetně speciálních škol pro žáky se speciálními potřebami či vzdělávací zařízení pro zájmové umělecké či jazykové vzdělávání.⁷⁹

Mateřské školy v Euroregionu Silesia zajišťují předškolní vzdělávání pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let. Zřizovatelem mateřské školy je zpravidla příslušná obec/město/městská část. Na území české části Euroregionu Silesia fungují také speciální mateřské školy, jako je např. Mateřská škola Eliška v Opavě pro zdravotně postižené děti, mateřská škola při Psychiatrické nemocnici v Opavě, mateřská škola pro sluchově postižené v Ostravě – Porubě, apod.

Základní školy zajišťují povinné základní vzdělávání pro děti ve věku zpravidla od 7 do 15 let. Má 9 ročníků a člení se na první stupeň a druhý stupeň. První stupeň je tvořen 1. až 5. ročníkem a druhý stupeň 6. až 9. ročníkem. Pokud nejsou podmínky pro zřízení všech 9 ročníků, lze zřídit základní školu pouze s prvním stupněm (např. Základní škola v Hněvošicích) nebo školu se sloučenými ročníky (např. Základní škola v Brance u Opavy). Na území české části Euroregionu Silesia fungují také speciální základní školy, jako jsou např. speciální základní školy v Opavě pro děti se speciálními potřebami (pro zrakově postižené a děti s vadami řeči, pro tělesně postižené, základní škola při Psychiatrické nemocnici), Waldorfská základní škola v Ostravě apod. Zřizovatelem základní školy je zpravidla příslušná obec/město/městská část.

Střední školy zajišťují střední vzdělání, a to na gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích. Školský zákon vymezuje střední vzdělání (1-2 roky), střední vzdělání s výučním listem (2-3 roky) a střední vzdělání s maturitní zkouškou (4 roky, popř. ukončením šestiletého nebo osmiletého gymnázia). Na území české části Euroregionu Silesia je více než 50 různých středních škol. Zřizovatelem středních škol je zpravidla příslušný kraj, pokud se nejedná o soukromou školu. Na území Euroregionu Silesia se nenacházejí mateřské, základní ani střední školy poskytující vzdělávání v jazyce některé z národnostních menšin, jako je tomu v sousedním Euroregionu Těšínské Slezsko.

Konzervatoře zajišťují střední vzdělání v různých uměleckých oborech, které je po 4 letech zakončeno maturitní zkouškou nebo po 6 letech absolutoriem.

⁷⁹ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

Na území české části Euroregionu Silesia se nacházejí 2 konzervatoře:

- Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě – nabízí studium v oborech hudba, zpěv, tanec, hudebně dramatické umění. Zřizovatelem školy je Moravskoslezský kraj,
- Církevní konzervatoř Opava – nabízí studium oboru hudba a je jedinou konzervatoří v ČR specializující se na duchovní hudbu. Zřizovatelem školy je Kongregace Milosrdných sester Panny Marie Jeruzalémské.

Vyšší odborné školy zajišťují další odborné vzdělání pro absolventy střední školy s maturitní zkouškou. Ve srovnání se studiem na vysokých školách jsou obory vyššího studia zaměřeny především na praktickou profesní orientaci a trvají zpravidla 3 roky. Studium je zakončeno absolutoriem. V mnoha případech jsou tyto školy zřizovány příslušným krajem při středních školách, mnohé z těchto škol jsou však soukromé. Na území české části Euroregionu Silesia existuje 8 vyšších odborných škol:

- Střední škola hotelnictví a služeb a Vyšší odborná škola a Hotelová škola, Opava,
- Masarykova střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola, Opava,
- Obchodní akademie a Vyšší odborná škola sociální, Ostrava-Mariánské Hory,
- Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Ostrava-Mariánské Hory,
- AHOL – Vyšší odborná škola Ostrava,
- Soukromá vyšší odborná škola podnikatelská Ostrava,
- Vyšší odborná škola Jana Ámose Komenského Ostrava,
- Vyšší odborná škola SOKRATES Ostrava-Hrabůvka.

Vysoké školy jsou nejvyšší článek vzdělávací soustavy, jejich činnost upravuje zákon o vysokých školách. Typy studijních programů na vysokých školách jsou bakalářský, magisterský a doktorský. Vysoké školy jsou veřejné, soukromé nebo státní (policejní a vojenské). Na území české části Euroregionu Silesia se nachází 3 veřejné vysoké školy a dvě soukromé. Jedná se o tyto vysoké školy:

- Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava – veřejná vysoká škola,
- Ostravská univerzita v Ostravě - veřejná vysoká škola,
- Slezská univerzita v Opavě - veřejná vysoká škola,

- Vysoká škola podnikání Ostrava - soukromá vysoká škola,
- pobočka Panevropské vysoké školy v Ostravě – soukromá vysoká škola.

Slezská univerzita v Opavě nabízí speciální kurzy pro seniory, tzv. univerzitu třetího věku.

Základní umělecké školy poskytují zájmové vzdělávání v různých uměleckých oborech. Zpravidla je zřizuje příslušný kraj nebo město. Na území české části Euroregionu Silesia působí základní umělecké školy v Opavě (2), v Ostravě (12 ZUŠ a 1 Lidová konzervatoř a Múziká škola Ostrava) a po 1 v Hlučíně, Vítkově, Háji ve Slezsku, Kravařích, Hradci nad Moravicí, Odrách a Novém Jičíně.⁸⁰

Česká republika se z pohledu cestovního ruchu dělí na 15 turistických regionů, které se dále dělí na turistické oblasti. Česká část Euroregionu Silesia je součástí turistického regionu Severní Morava a Slezsko, který je dále rozdělen na šest turistických oblastí: Jeseníky, Opavské Slezsko, Ostravsko, Těšínské Slezsko, Poodří – Moravské Kravařsko a Beskydy – Valašsko. Území české části Euroregionu Silesia se nachází zejména ve 2 turistických oblastech - Opavské Slezsko a Ostravsko, okrajově pak zasahuje do oblastí Jeseníky, Poodří – Moravské Kravařsko a Beskydy – Valašsko.⁸¹

Na území české části Euroregionu Silesia působí klastř **cestovního ruchu** – sdružení KLACR se sídlem v Ostravě, které sdružuje více než tři desítky subjektů působících v oblasti cestovního ruchu na území turistického regionu Severní Morava a Slezsko. Jeho cílem je podporovat a koordinovat aktivity v oblasti cestovního ruchu a služeb s ním spojených a účelně využívat přírodní a kulturní bohatství regionu. Toto sdružení, založené v roce 2008, vyvíjí široké přeshraniční aktivity, a to jak česko-slovenské, tak česko-polské. Tradičním polským partnerem KLACRu je Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna. V rámci jednoho ze svých česko-polských projektů financovaných z Fondu mikroprojektů Euroregionu Silesia pomáhal při založení klastřu cestovního ruchu v Opolském vojvodství. V rámci dalšího společného projektu byl prováděn komplexní výzkum cestovního ruchu v rámci Moravskoslezského kraje a Opolského vojvodství včetně zpracování odborné studie.⁸²

⁸⁰ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

3.2.4 Zařízení kulturní, sociálních služeb a zdravotní péče

Kulturní zařízení

Na území české části Euroregionu Silesia se rovněž nachází řada kulturních zařízení, jako jsou divadla, kulturní centra, galerie, výstavní síně apod.

K těm nejvýznamnějším patří:

- Slezské divadlo, Opava,
- Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava (Divadlo Antonína Dvořáka a Divadlo Jiřího Myrona),
- Divadlo Petra Bezruče, Ostrava,
- Divadlo loutek, Ostrava,
- Beskydské divadlo, Nový Jičín,
- Loutkové divadlo, Opava,
- Galerie výtvarného umění, Ostrava,
- Galerie MAGNA, Ostrava,
- Opavská kulturní organizace (Obecní dům a Dům umění),
- Dům kultury Akord, Ostrava – Zábřeh,
- Kulturní centrum Hlučín,
- Městské kulturní centrum Fulnek,
- Centrum kultury a vzdělávání Moravská Ostrava.

Zařízení sociálních služeb

Sociální služby v ČR dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zahrnují jak služby sociální péče, tak služby sociální prevence a sociálního poradenství. V české části Euroregionu Silesia se nachází většina typů zařízení zajišťujících sociální služby pro občany jednotlivých obcí, měst či spádových oblastí. K významným zařízením sociální prevence na území české části Euroregionu Silesia patří např. sdružení ELIM - křesťanská společnost pro evangelizaci a diakonii Opava, která nabízí různé volnočasové aktivity neorganizované mládeži, provozuje nízkoprahové kluby pro děti a mládež, nabízí pomoc obětem domácího násilí apod.

Přestože oblast sociálních služeb nepatří mezi typické oblasti, v kterých by se odehrávala přeshraniční spolupráce, Euroregion Silesia podporuje rozvoj spolupráce i mezi těmito subjekty. Mezi úspěšné patří např. Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, který navázal spolupráci s dvěma domovy na polské straně (Dom Pomocy Społecznej w Gorzycach a Miejski Dom Pomocy Społecznej w Rybniku) a dalším českým domovem v Euroregionu Těšínské Slezsko. Tyto čtyři domovy pak v průběhu let 2011–2012 společně realizovaly zajímavý projekt určený jak pro samotné seniory, tak pro zaměstnance. Další česko-polský projekt pak tento domov připravil pro rok 2014. O přeshraniční spolupráci projevil zájem také např. Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, která je největším profesním sdružením sdružujícím poskytovatele sociálních služeb v ČR. K navázání přeshraniční spolupráce by byla vhodná také sdružení poskytující některé služby sociální prevence, jako je výše zmiňované sdružení ELIM.⁸³

Následující tabulka zobrazuje výčet zařízení sociální péče ve vybraných okresech.

Tab. 3.6: Přehled zařízení sociální péče

Druh zařízení		Bruntál	Nový Jičín	Opava	Ostrava – město	Okresy celkem
Centra denních služeb	Počet zařízení	1	-	1	5	7
	Počet míst	15	-	15	10	40
Denní stacionáře	Počet zařízení	2	6	4	5	17
	Počet míst	-	46	-	137	183
Týdenní stacionáře	Počet zařízení	1	-	-	2	3

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Zařízení zdravotní péče

V české části Euroregionu Silesia se nacházejí zařízení zajišťující jak základní, tak i odbornou péči pro občany jednotlivých členských obcí, měst či spádových oblastí.

Mezi nejvýznamnější zdravotnická zařízení na území české části Euroregionu Silesia patří:

- Fakultní nemocnice Ostrava,
- Městská nemocnice Ostrava,
- Slezská nemocnice v Opavě,

⁸³ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

- Psychiatrická nemocnice v Opavě,
- Rehabilitační ústav Hrabyně s detašovaným pracovištěm v Chuchelné,
- Nemocnice Nový Jičín.

Stejně jako oblast sociálních služeb ani oblast zdravotnictví nepatří mezi typické oblasti přeshraniční spolupráce. Přesto i zde se objevují společné přeshraniční aktivity některých subjektů, jako je např. dlouholetá spolupráce Psychiatrické nemocnice v Opavě s Psychiatrickou nemocnicí v Branicích. O přeshraniční spolupráci projeví zájem také např. praktičtí lékaři či lékařská komora, kteří však jako fyzické osoby či jako profesní komora nejsou způsobilými žadateli o dotaci z programů česko-polské přeshraniční spolupráce.⁸⁴

3.2.5 Dopravní infrastruktura

Euroregion Silesia se v rámci svých možností dlouhodobě a aktivně zapojuje do řešení problematiky dopravy a dopravní infrastruktury na svém území. Z pohledu zajištění finančních prostředků ze zdrojů EU v období 2014–2020 na zkvalitňování dopravní infrastruktury je důležité dořešit začlenění západní části Moravskoslezského kraje do sítě TEN-T. Z pohledu silniční dopravy je důležité do budoucna vyřešit nevyhovující stav silnice I/46 jako přímé spojnice české a polské části Euroregionu Silesia a silnice I/11 a I/57 s napojením na Polskou republiku. Základním podkladem pro řešení přeshraniční dopravní infrastruktury v Euroregionu Silesia je modelová studie „Border Crossing v Euroregionu Silesia“. Na některých bývalých hraničních přechodech jsou v současné době nevyužívané hraniční objekty. Česká strana Euroregionu Silesia je dostatečně napojena na železniční i silniční síť, nicméně je potřeba neustále modernizovat a rekonstruovat stávající infrastrukturu. V největších městech české části Euroregionu Silesia (Ostrava, Opava, Nový Jičín) existuje široce rozvinutá městská hromadná doprava. Na české straně Euroregionu Silesia existuje integrovaný dopravní systém. V Euroregionu Silesia neexistuje žádné přímé spojení veřejnými hromadnými prostředky (autobusy, vlaky) mezi českou a polskou stranou euroregionu. Síť cyklotras a cyklostezek je v české části Euroregionu Silesia hustá. Česká a polská část euroregionu je propojena několika cyklotrasami, připravuje se výstavba přeshraničních cyklostezek.⁸⁵

⁸⁴ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 [26. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁸⁵ Tamtéž.

3.3 Euroregion Silesia a realizace dotačních nástrojů

3.3.1 Činnost Euroregionu Silesia v rámci přeshraniční spolupráce

Euroregion Silesia hraje významnou úlohu především v programech Evropské unie určených na podporu přeshraniční spolupráce. Již v předvstupních programech Phare CBC CZ-PL 1999–2003 byl Euroregion Silesia zapojen do implementace, především v rámci tzv. Společného fondu malých projektů. Po vstupu České republiky a Polska do EU v květnu 2004 se obě země mohly připojit k Iniciativě Společenství INTERREG IIIA. V CIP INTERREG IIIA Česká republika – Polsko se obě strany Euroregionu Silesia staly členy Řídícího a Monitorovacího výboru a Správcem tzv. Fondu mikroprojektů, který byl součástí tohoto programu. Ještě před ukončením posledních projektů v rámci CIP INTERREG IIIA v Euroregionu Silesia začal fungovat nový Fond mikroprojektů jako součást Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013.

Pro Euroregion Silesia znamenal velkou zkoušku několikanásobně větší objem finančních prostředků oproti fondům předchozích programů, velký zájem žadatelů a také společná odpovědnost euroregionu za řádné čerpání těchto prostředků. Euroregion Silesia však tuto zkoušku úspěšně zvládl. V celém období fungování „Fondu malých projektů“ bylo v Euroregionu Silesia přerozděleno na 7,7 mil. EUR na více než sedm set přeshraničních projektů s různou tematikou.⁸⁶

3.3.2 Programy EU realizované v rámci Euroregionu Silesia

Společný Fond malých projektů v období 1999–2003

Přestože program *Phare CBC Česká republika - Polsko* (1999-2003) byl zaměřen především na podporu velkých investičních projektů, v rámci tzv. *Společného fondu malých projektů* (SFMP) byly podporovány také menší neinvestiční projekty typu people-to-people (do výše 50 000 EUR). Na tyto malé projekty bylo vyčleněno maximálně 10 % z celkových finančních prostředků programu daného roku.⁸⁷

⁸⁶ FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* ref. 49, s. 6.

⁸⁷ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195.

Finanční prostředky alokované do SFMP byly na české straně rozděleny na jednotlivé euroregiony podle počtu obyvatel příhraničních okresů a délky státní hranice na území každého euroregionu. Tím byla určena maximální výše finančních prostředků k dispozici pro daný euroregion a projekty z různých euroregionů si tak navzájem nekonkurovaly.⁸⁸

Vymezené území euroregionu Silesia pro příjem podpory ze SFMP bylo území okresu Opava, města Ostravy a části okresu Bruntál.

Jednotlivé výše alokací pro SFMP Euroregionu Silesia za jednotlivé roky období jsou zobrazeny v tabulce číslo 3.7.

Tab. 3.7: Finanční prostředky alokované pro Euroregion Silesia

SFMP	V SFMP celkem (EUR)	Z toho pro ER Silesia (EUR)	Poznámka
1999	400 000	90 000	
2000	1 000 000	74 400	595 000 EUR bylo určeno na malé investiční projekty
2001	500 000	86 000	Již bez části okresu Bruntál
2002	500 000	86 000	Již bez části okresu Bruntál
2003	500 000	86 000	Již bez části okresu Bruntál

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 3.8 uvádí přehled česko-polského programu podle jednotlivých let, finančních prostředků celkových a alokovaných do SFMP.

Tab. 3.8: Přehled česko-polského programu

Rok programu	Finanční prostředky na české straně (EUR)	
	celkem	Z toho SFMP
1999	3 000 000	400 000
2000	5 000 000	1 000 000
2001	5 000 000	500 000
2002	5 000 000	500 000
2003	5 000 000	500 000
2004	Program PHARE CBC ukončen a nahrazen Iniciativou INTERREG III A	

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

⁸⁸ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195.

Základní podmínky programu PHARE CBC:

- žadatelé o grant: pouze neziskové subjekty z území vymezeného pro program - obce, města, kraje, školy, občanská sdružení, profesní komory, sportovní oddíly, nestátní neziskové organizace apod.,
- partner žadatele: každý projekt musel být podpořen konkrétním přeshraničním partnerem,
- procentuální výše grantu: grant byl poskytován pouze do určité procentuální výše celkových nákladů projektu (max. 75 %, u projektů v rámci SFMP od roku 2001 max. 90 %),
- absolutní výše grantu: u jednotlivých typů projektů byly stanoveny také minimální a maximální výše poskytovaných grantů,
- typy podporovaných aktivit: v rámci velkých investičních prostředků byly podporovány především projekty v oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí. Ze Společného fondu malých projektů pak byly podporovány zejména neinvestiční aktivity typu "people-to-people" v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu apod. Z Fondu bylo také možné financovat realizaci propagačních materiálů, různých studií, plánů apod.⁸⁹

Velké investiční projekty byly schvalovány příslušným výborem Evropské komise v Bruselu. Před jejich předložením do Bruselu byly nejprve projednány a doporučeny česko-polským Společným kooperačním výborem (JCC), který byl složen mj. ze zástupců euroregionů. Malé investiční a neinvestiční projekty financované ze SFMP byly hodnoceny a schvalovány na regionální úrovni. Nejprve byly hodnoceny příslušnou Regionální hodnotící komisí ustavenou v každém česko-polském euroregionu (5 euroregionů - 5 komisí) a poté schvalovány česko-polským Regionálním řídicím výborem, který byl společný pro celé česko-polské příhraničí a byl opět složen mj. ze zástupců euroregionů. Rozhodnutí tohoto výboru však ještě podléhalo schválení Delegací Evropské komise v ČR a Polsku.⁹⁰

Fond mikroprojektů v období 2004–2006

⁸⁹ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195.

⁹⁰ Tamtéž.

V CIP *INTERREG IIIA Česká republika – Polsko* (2004-2006) bylo na podporu nejmenších projektů určeno samostatné opatření v rámci Priority II s názvem *Fond Mikroprojektů* (FMP). Pro toto opatření bylo určeno 15 % z celkových finančních prostředků, což představovalo příspěvek z ERDF ve výši 5,1 mil. EUR na celé období programu. Tzv. mikroprojekty byly projekty s maximální dotací do 20 000 EUR.⁹¹

Pro CIP *INTERREG IIIA Česká republika – Polsko* v období 2004–2006 bylo z Evropského fondu pro regionální rozvoj vyčleněno 34,5 mil. EUR pro obě strany česko-polského příhraničí. Program byl zaměřen jak na podporu rozvoje infrastruktury přeshraničního významu – dopravní, podnikatelské, turistické apod., tak na rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti. I přes poměrně krátké období byl o tento program mezi žadateli velký zájem – bylo předloženo 300 projektů (kromě mikroprojektů), z nichž 176 bylo schváleno k financování.⁹²

CIP *INTERREG IIIA* bezprostředně navazoval na předvstupní program Phare CBC s cílem odstranit negativní dopad státních hranic na rozvoj území, která k nim přiléhají. Program Phare CBC byl rozdělen na investiční projekty a Společný fond malých projektů. Tento model se odrážel i v CIP *INTERREG III*.⁹³

Finanční prostředky CIP *INTERREG IIIA* pro období 2004–2006:

- pro období 2004–2006 bylo pro ČR k dispozici 55 mil EUR,
- pro česko-polské příhraničí bylo k dispozici 16,5 mil EUR,
- z toho 2,475 mil. EUR (15 %) bylo alokována do tzv. Fondu mikroprojektů určeného k financování malých neinvestičních projektů, pro region Silesia: 372 463 EUR.

⁹¹ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-fond-mikroprojektu&open_menu=111.

⁹² EUROREGION SILESIA. *Od Phare CBC k Cíli 2, Fondy malých projektů v Euroregionu Silesia* [online]. [3. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=od-phare-cbc-k-cili-2&open_menu=190.

⁹³ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-fond-mikroprojektu&open_menu=111.

Vhodní žadatelé byli:

- obce, města, kraje,
- organizace zřízené nebo založené kraji či obcemi, které jsou ze 100 % vlastněny těmito kraji či obcemi,
- nestátní neziskové organizace: občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby, nadace a nadační fondy,
- zájmová sdružení právnických osob,
- hospodářské a agrární komory,
- organizace zřízené státem.⁹⁴

Fond mikroprojektů byl součástí CIP INTERREG IIIA ČR-PR (opatření 2.2) a svým charakterem navazoval na úspěšný Společný fond malých projektů, který byl součástí programu Phare CBC. Stejně jako u Společného fondu malých projektů Phare CBC bylo zájemcům umožněno získat finanční podporu na projekty neinvestičního charakteru s prokazatelným přeshraničním dopadem.

Cílem Fondu bylo zejména:

- zmírnit okrajový charakter příhraničních oblastí a tím zlepšit kvalitu života a vytvořit spolupracující systémy na obou stranách hranice,
- podporovat další rozvoj hospodářského potenciálu příhraničí posilováním stávajících struktur, zvyšování soutěživosti českých subjektů a oživování celkového hospodářství na obou stranách hranice, zvláště využití potenciálu cestovního ruchu.

Obecně Fond podporoval aktivity, které:

- přispívaly k ekonomickému rozvoji prostřednictvím obchodní spolupráce, rozvojem podnikání a spolupráce mezi podnikatelskými institucemi,
- napomáhaly k rozvoji cestovního ruchu jako důležitého faktoru pro rozvoj hospodářství a zaměstnanosti v oblastech česko-polského příhraničí,
- umožňovaly rozvoj a zlepšení spolupráce mezi komunitami na obou stranách hranice v oblasti kulturní, vzdělávací a společensko-hospodářského rozvoje.

⁹⁴ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-fond-mikroprojektu&open_menu=111.

Fond Mikroprojektů v období 2007–2013

Samostatnou oblastí podpory v rámci Prioritní osy III *Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko 2007–2013* byl *Fond mikroprojektů*, který byl pokračováním stejnojmenného fondu v rámci programu INTERREG IIIA ČR-Polsko 2004–2006. Tento fond byl nástrojem pro realizaci neinvestičních a malých investičních projektů s finanční podporou ze strany EU v rozmezí 2 000 EUR až 30 000 EUR při maximálních celkových nákladech projektu 60 000 EUR. Funkci Správců fondu stejně jako v programu INTERREG IIIA vykonávaly euroregiony, projekty schvalovaly tzv. Euroregionální řídicí výbory (EŘV).⁹⁵

Územní vymezení Fondu mikroprojektů Euroregionu Silesia bylo stejné jako v předchozím programu, a to na české straně okresy Opava, Ostrava a Nový Jičín, na polské straně pak powiaty głubczycky, raciborsky, rybnicky, wodzisławsky, město Rybnik a město Żory.

V následující tabulce jsou uvedeny finanční alokace pro Fond mikroprojektů v Euroregionu Silesia za jednotlivá období. Uvedené alokace představují finanční příspěvek z Evropského fondu pro regionální rozvoj na projekty financované z Fondu mikroprojektů a nezahrnují finanční prostředky určené na administraci Fondu.

Tab. 3.9: Srovnání Fondů mikroprojektů

Euroregion Silesia	FMP CIP INTERREG III A 2004–2006 (EUR)	FMP OPSS 2007–2013 (EUR)	FMP OPSS 2014–2020 (EUR)
Česká část	372 463	2 603 550	2 247 201
Polská část	525 088	3 315 000	3 894 950
CELKEM	897 551	5 918 550	6 142 151

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Programy EU na podporu česko-polské přeshraniční spolupráce v tomto období byly určeny pro subjekty neziskového charakteru, mezi vhodné žadatele tedy patří i soukromé školy. Další podmínka byla, že neziskový subjekt žádající o dotaci z Fondu mikroprojektů musel mít své sídlo na území Euroregionu Silesia.

⁹⁵ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-fond-mikroprojektu&open_menu=100.

Tematická zaměření projektů z Fondu mikroprojektů byly:

- rozvoj spolupráce mezi komunitami na obou stranách hranice, a to v nejrůznějších oblastech lidské činnosti,
- projekty z oblasti kultury, sportu, výchovy, vzdělávání, cestovního ruchu, životního prostředí, plánování, hospodářského rozvoje, využití informačních technologií a dalších.

Podle způsobu zapojení přeshraničního partnera do přípravy, realizace a financování projektu byly rozlišovány tyto typy projektů:

- společné,
- samostatně realizované.

Společné projekty měly společný cíl, jejich aktivity a výdaje na ně byly rozděleny mezi partnery po obou stranách hranice, tudíž mezi oba partnery žádající o dotaci z Fondu mikroprojektů. Jednotlivé euroregiony se o těchto společných projektech navzájem informovaly a tyto informace předávaly i příslušným Euroregionálním řídicím výborům jako podklad pro projednání těchto projektů.

Samostatně realizované projekty byly zcela či z větší části realizovány pouze na jedné straně hranice a byly financovány pouze jedním z partnerů. I tyto projekty však musely mít uveden jasný přeshraniční dopad a úlohu přeshraničního partnera při přípravě a realizaci projektu.

Pro realizaci projektů v rámci Fondu mikroprojektů byla v Euroregionu Silesia stanovena maximální doba realizace na 18 měsíců.

Fond mikroprojektů v současnosti

V současné době (2017) probíhá programové období 2014–2020 s programem přeshraniční spolupráce *INTERREG V-A Česká republika – Polsko 2014–2020*. I tento program sebou přinesl Fondy mikroprojektů v jednotlivých euroregionech českého příhraničí.

Finanční alokace Fondu mikroprojektů z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj představuje 20 % rozpočtu programu, tj. 45,244 milionů EUR, z toho na mikroprojekty je určeno téměř 38,5 milionů EUR. Celková alokace ve výši 20 % je však rozdělena na dvě části, v první fázi programu je pro Fondy mikroprojektů v jednotlivých euroregionech k dispozici 3/4 cílové částky a zbývající 1/4 bude přidělena po splnění předem definovaných podmínek, což bude vyhodnoceno ke konci roku 2018. V těchto podmínkách se mj. odráží požadavek na rozšíření okruhu žadatelů o dotaci z Fondu mikroprojektů a zavedení tzv. principu vedoucího partnera, který byl dosud povinný pouze u „velkých“ individuálních projektů a pro euroregiony na úrovni celého Fondu mikroprojektů. Pokud některý z euroregionů stanovené podmínky k uvedenému termínu nesplní, zbývající část alokace neobdrží a tato bude využita na standardní projekty mimo rámec Fondu mikroprojektů.⁹⁶

Fond mikroprojektů se zaměřuje na projekty malého rozsahu - tzv. mikroprojekty, a to jak neinvestičního, tak investičního charakteru. V novém programu mohou být mikroprojekty financovány z prostředků prioritních os 2, 3 a 4, přičemž příslušný euroregion jako Správce Fondu mikroprojektů určí, zda využije všechny prioritní osy a v jaké míře. Dotace na mikroprojekt z ERDF je od 2 000 EUR do 20 000 EUR v případě mikroprojektů tematicky spadajících do prioritní osy 3 a 4 nebo do 30 000 EUR v případě mikroprojektů tematicky spadajících do prioritní osy 2. V případě mikroprojektů s principem vedoucího partnera je maximální výše dotace dvojnásobná. Maximální dotace z prostředků ERDF činí 85 % celkových způsobilých výdajů.⁹⁷

⁹⁶ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195.

⁹⁷ Tamtéž.

Tematické vymezení vhodných aktivit v mikroprojektech:

Prioritní osa 2

- zachování a obnova kulturních a přírodních atraktivit, směřující k jejich využití pro udržitelný rozvoj společného pohraničí,
- podpora využití nemotného kulturního dědictví,
- infrastrukturní opatření pro přeshraniční zpřístupnění a využívání kulturního a přírodního dědictví příhraničního regionu - např. výstavba, rekonstrukce, přestavba a modernizace veřejně dostupné základní infrastruktury zpřístupňující a zvyšující využití přírodního a kulturního dědictví v odvětví cestovního ruchu (např. cyklostezky, naučné stezky), včetně doplňkové turistické infrastruktury usnadňující návštěvu kulturních a přírodních atraktivit (např. stojany pro kola, informační tabule apod.),
- společná informační, marketingová a propagační opatření v oblasti využití přírodních a kulturních zdrojů - např. využití mobilních technologií pro společnou prezentaci a propagaci kulturních a přírodních atraktivit společného pohraničí (internetové stránky, mobilní aplikace apod.), společné kampaně propagující přírodní a kulturní atraktivity společného území, společná účast na veletrzích a obdobných propagačních akcích cestovního ruchu včetně pořízení nezbytných propagačních předmětů dlouhodobé povahy potřebných pro tento druh propagace (bannery, propagační stany apod.),
- evaluace, studie, strategie, plány směřující k využití přírodních a kulturních zdrojů.

Prioritní osa 3

- příprava a realizace společného vzdělávání - např. příprava, koordinace a realizace společných kurzů, praktické výuky, vzdělávacích programů a dalších forem společného vzdělávání, realizace přeshraničních výměn učňů a studentů a pedagogických pracovníků mezi školskými zařízeními, systémová opatření v oblasti vzdělávání - studie, strategie, výměna informací a zkušeností, vzájemné uznávání profesní kvalifikace,
- spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a institucemi na trhu práce,

- rozvoj jazykového vzdělávání v rámci školského systému - výuka jazyka partnera (češtiny nebo polštiny) na základních, středních a vysokých školách včetně pořízení výukových materiálů, výměnné jazykové pobyty žáků a studentů.

Prioritní osa 4

- aktivity v oblasti zvýšení úrovně informací o společném území - např. propagace přeshraniční spolupráce a společného území (příprava společných publikací, internetových stránek apod.), a to i mimo programové území,
- aktivity v oblasti dopravy - např. společné plánování, optimalizace, zajištění bezpečnosti a propagace veřejné přeshraniční dopravy a přeshraniční nemotorové dopravy (pěších i cyklistických stezek a tras),
- aktivity v oblasti územního plánování a přípravy infrastrukturálních projektů,
- aktivity v oblasti ochrany přírody a krajiny - např. vzdělávací aktivity v oblasti přírody a krajiny,
- aktivity v oblasti vzdělávání - kooperační aktivity škol a vzdělávacích institucí, jejichž hlavním cílem je výměna zkušeností a dobré praxe, vzájemné poznání a návštěvy dětí i pedagogických pracovníků, realizace mimoškolních a zájmových aktivit dětí realizovaných školami, provádění osvěty a mimoškolního vzdělávání v nejrůznějších oblastech,
- aktivity v oblasti kultury, sportu a organizace volnočasových aktivit,
- aktivity v oblasti poskytování veřejných služeb (včetně tvorby kooperačních sítí) - např. společná řešení v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb, spolupráce za účelem hospodářského rozvoje česko-polského příhraničí, spolupráce v oblasti bezpečnosti realizovaná záchrannými a bezpečnostními složkami,
- aktivity v oblasti tvorby kooperačních sítí.

Tematické zaměření Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia v období 2014–2020 a alokace mikroprojektů uvádí následující tabulka.

Tab. 3.10: Prioritní osy a jejich alokace

Prioritní osa	Název prioritní osy	Alokace v %	Části ES	Alokace (EUR)
2.	Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti	30 %	CZ	674 160
			PL	1 168 485
3.	Vzdělání a kvalifikace	5 %	CZ	112 360
			PL	194 748
4.	Spolupráce institucí a komunit	65 %	CZ	1 460 680
			PL	2 531 717
	Celkem	100 %		6 142 151

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Vzhledem k zavedení principu vedoucího partnera i v mikroprojektech jsou ve Fondu mikroprojektů nově tyto **3 typy projektů**:

- typ A: společný (= s vedoucím partnerem) - o dotaci žádá vedoucí partner jménem obou/všech partnerů projektu,
- typ B: partnerský - o dotaci žádá každý z partnerů sám,
- typ C: samostatný - o dotaci žádá jen jeden z partnerů.

Žadatelé předkládají své žádosti o dotaci na mikroprojekt do příslušného Fondu mikroprojektů dle svého sídla, a to v termínech vyhlášených příslušnými Správcí Fondu. Po provedení kontroly a hodnocení jsou žádosti schvalovány společným česko-polským Euroregionálním řídicím výborem zřízeným pro každý Fond mikroprojektů.⁹⁸

V tomto programovém období je pro účely Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia na české straně vymezeno stejné území jako v předešlých obdobích, tedy okresy Opava, Ostrava-město a Nový Jičín.

V současnosti (2017) programové období stále probíhá a jsou stále vyhlášovány nové výzvy, není tak možno předpovídat, sumarizovat a analyzovat výsledky tohoto období.

⁹⁸ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195.

4 Portfolio projektů realizovaných v programovém období 2007–2013 a dopady na příspěvkové organizace na území Euroregionu Silesia

V úvodu této kapitoly je nutné zmínit, že se jedná o projekty realizované v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PL, realizované ve Fondu Mikroprojektů na českém území Euroregionu Silesia v programovém období 2007–2013 a to z důvodu omezeného rozsahu této práce a dostupnosti informací. Jedná se o ex-post analýzu.

4.1 Základní aspekty Fondu Mikroprojektů v programovém období 2007–2013

Fond mikroprojektů byl v Euroregionu Silesia zahájen 28. 4. 2008, kdy byla oficiálně vyhlášena i průběžná výzva k předkládání žádostí o dotaci. Žadatelé mohli své žádosti předkládat průběžně, přičemž uvedené termíny pro předložení žádostí měly vždy vazbu na nejbližší termín projednání předložených žádostí na zasedání *Euroregionálního řídicího výboru*. EŘV měl za úkol projednávat předložené žádosti o dotaci z FM a dále schvalovat závažné změny projektů v průběhu Fondu. V průběhu celého FM se konalo 15 zasedání EŘV.

4.1.1 Euroregionální řídicí výbor

EŘV projednával žádosti o dotaci z Fondu mikroprojektů. Úloha, složení a jednání EŘV se řídila platným Jednacím řádem. Jednací řád Euroregionálního řídicího výboru Euroregionu Silesia byl schválen příslušnými orgány Euroregionu Silesia a to Radou Euroregionu Silesia-CZ dne 5. 2. 2008 a Zarządem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry dne 4. 3. 2008. Dále i Řídicím orgánem Programu (Ministerstvem pro místní rozvoj ČR) a Národním koordinátorem (Ministerstvem regionálního rozvoje PR). EŘV Euroregionu Silesia byl složen z 22 hlasujících členů (11 českých a 11 polských) z řad zástupců obcí a měst příslušného česko-polského příhraničního regionu, zástupců příslušného kraje a vojvodství, zástupců obou Správců Fondu a zástupců dalších subjektů neziskového charakteru, přičemž každý subjekt mohl být zastoupen pouze jedním členem. Euroregionální řídicí výbor na základě podkladů předložených Správcem Fondu posuzoval a schvaloval předložené mikroprojekty, navrhoval úpravy nebo přezkoumání předložených mikroprojektů a zamítal nevhodné mikroprojekty.

Při projednávání mikroprojektů EŘV pracoval se seznamem mikroprojektů seřazeným dle celkového bodového hodnocení a seznamem nedoporučených mikroprojektů včetně řádného zdůvodnění.

EŘV měl možnost:

- schválit mikroprojekt – mikroprojekt vyhovoval všem kritériím a byl doporučen k financování
- schválit mikroprojekt s podmínkou/podmínkami – mikroprojekt obsahoval menší nedostatky, byl tedy schválen s podmínkou/podmínkami, že tyto nedostatky budou odstraněny a teprve poté bude uzavřena smlouva o financování
- pozastavit projednávání mikroprojektu – mikroprojekt obsahoval nedostatky, které nedovolovaly jeho schválení s podmínkou/podmínkami. Projednávání mikroprojektu bylo pozastaveno, žadatel byl vyzván k provedení úprav a mikroprojekt byl následně projednáván na dalším zasedání EŘV.
- neschválit mikroprojekt – mikroprojekt obsahoval velké nedostatky, které nedovolovaly jeho schválení nebo pozastavení. Dle Jednacího řádu EŘV platného od 1. 9. 2009 nešlo schválit mikroprojekt, který při hodnocení dosáhl méně než 60 bodů, přičemž EŘV mělo právo tuto minimální bodovou hranici zvýšit.

EŘV mohl navrhnout změnu v rozpočtu či obsahu mikroprojektu v případě, že mikroprojekt byl vhodný k financování, ale některé výdaje rozpočtu či aktivity nebyly optimální pro dosažení vytyčeného cíle. Takový mikroprojekt mohl být schválen s podmínkou nebo bylo pozastaveno jeho projednávání. Žadatel neměl možnost odvolání proti rozhodnutí EŘV.⁹⁹

Souhrnnou statistiku a Harmonogram Fondu mikroprojektů 2007–2013 na území Euroregionu Silesia zobrazují přílohy č. 4 a 5.

4.1.2 Rozsah dotace a způsob financování

Rozsah dotace

Minimální a maximální hodnoty týkající se podpory jednotlivých projektů byly v rámci programu FM následující:

- Minimální částka: 2 000 EUR
- Maximální částka: 30 000 EUR.

⁹⁹ EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [28. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-ERV&open_menu=104.

Celkové způsobilé výdaje projektu mohly činit maximálně dvojnásobek maximální částky dotace poskytované z Fondu, tzn. 60 000 EUR. Oproti Programu INTERREG IIIA 2004–2006 Česká republika – Polsko, v OPPS ČR-PR 2007–2013 byl rozpočet mikroprojektů zpracován v eurech a žádosti o dotaci byly předkládány prostřednictvím internetové aplikace BENEFIT 7. Platby byly realizovány formou zpětného proplacení vynaložených způsobilých výdajů (ex-post), to znamená, že v Programu nebyly uplatňovány zálohy.¹⁰⁰

Tyto platby byly doručovány konečným příjemcům dotace v rozmezí 6-12 měsíců. Tento fakt byl pro řadu příspěvkových organizací limitující, vzhledem k tomu, že tyto organizace ve většině případů nedisponují finančními prostředky k realizaci záměru financovanému dotací.

Způsob financování

Financování probíhalo různou formou na obou stranách hranice. Na obou stranách se jednalo o financování z ERDF v kombinaci s vlastními zdroji žadatelů. Na polském území byly tyto platby obohaceny o příspěvek ze státního rozpočtu. Konkrétní hodnoty příspěvků jsou uvedeny níže.

Na české straně:

- Max. 85 % z ERDF,
- 15 % z vlastních zdrojů žadatele.

Na polské straně:

- Max. 85 % z ERDF,
- 10 % ze státního rozpočtu,
- 5 % z vlastních zdrojů žadatele.¹⁰¹

¹⁰⁰ FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* ref. 49, s. 9.

¹⁰¹ Tamtéž.

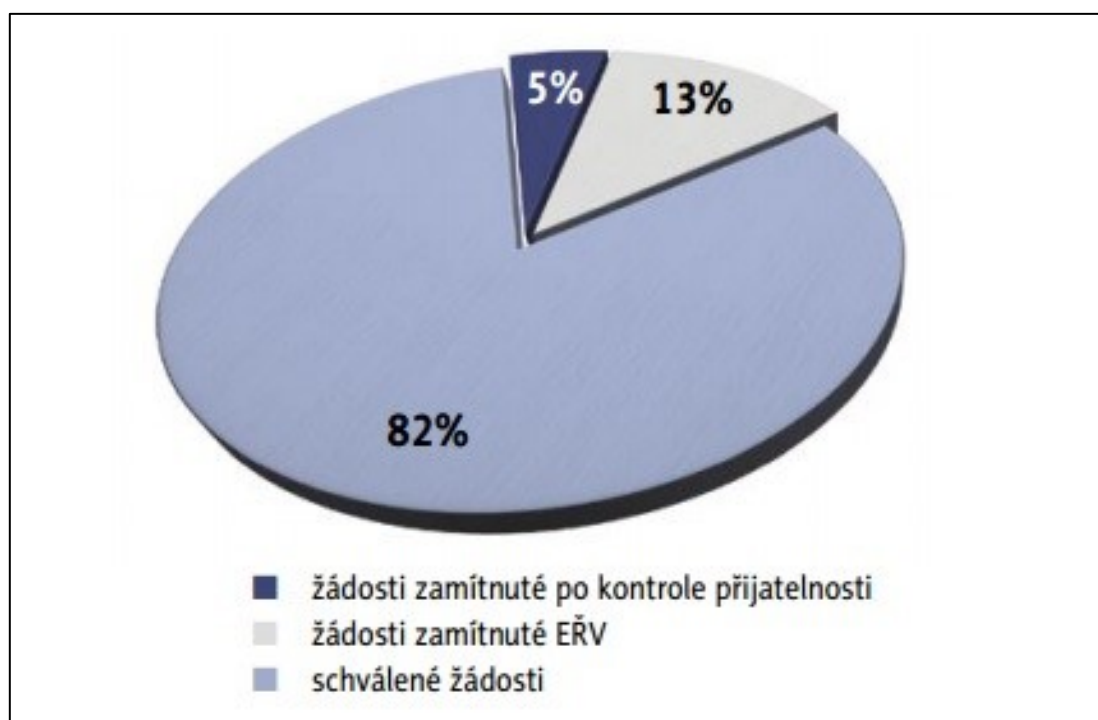
4.1.3 Typologie aktivit projektů

V rámci FM mohli příjemci získat dotaci na projekty týkající se mimo jiné organizace společných kulturních akcí, podpory a propagace tradičních a nových produktů cestovního ruchu, např. regionální kuchyně, a na podporu činností zachovávajících identitu a tradice místních komunit. Dotaci bylo možné získat i na opatření týkající se obnovy a ochrany kulturního bohatství a historického dědictví, např. drobných památek včetně sakrálních staveb, historických, technických a turistických objektů a významných prvků kulturní krajiny.¹⁰²

4.1.4 Finanční přehled Fondu mikroprojektů

Po ukončení FM v září 2015 vzniklo závěrečné zhodnocení ze strany Euroregionu Silesia. Nyní bude uvedena jen část z grafů hodnotících toto předešlé období. Kritérium výběru grafů bylo stanoveno v kontextu výběru grafů vztahujících se k projektům.

Graf 4.1: Úspěšnost projektů v rámci Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia

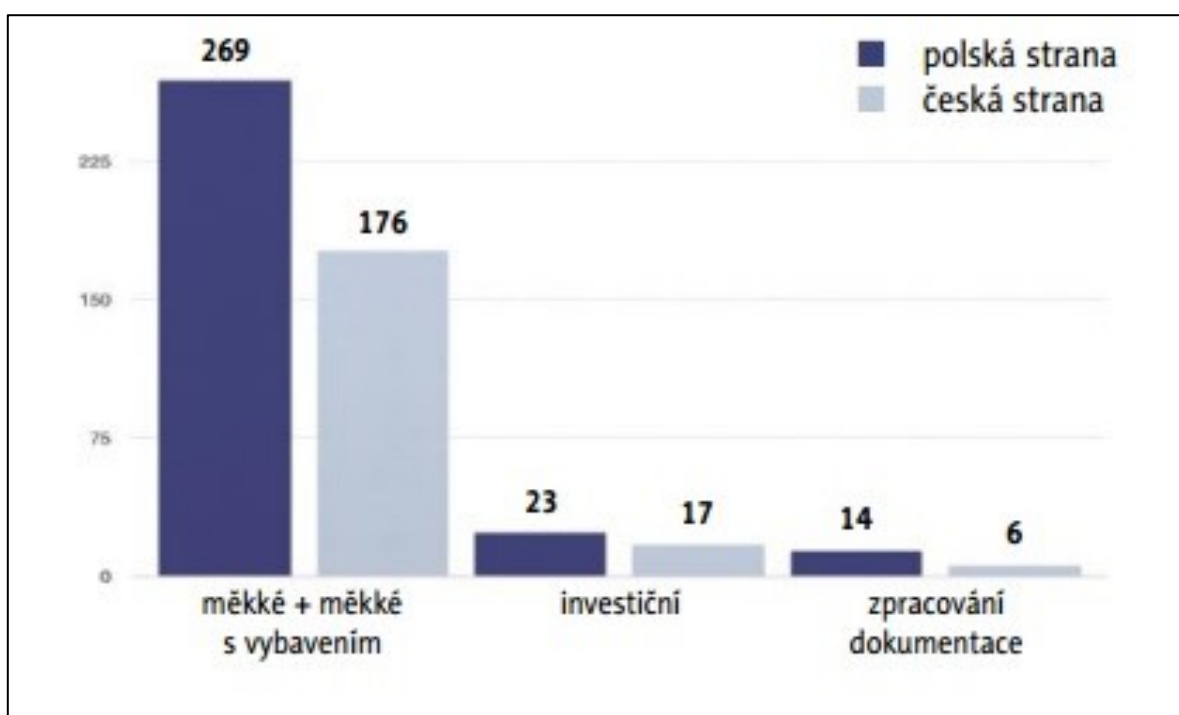

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017

Z grafu lze vyčíst, že bylo schváleno 82 % všech žádostí. Dále 13 % žádostí bylo zamítnuto EŘV a 5 % žádostí bylo zamítnuto po kontrole přijatelnosti projektu.

¹⁰² FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* ref. 49, s. 13.

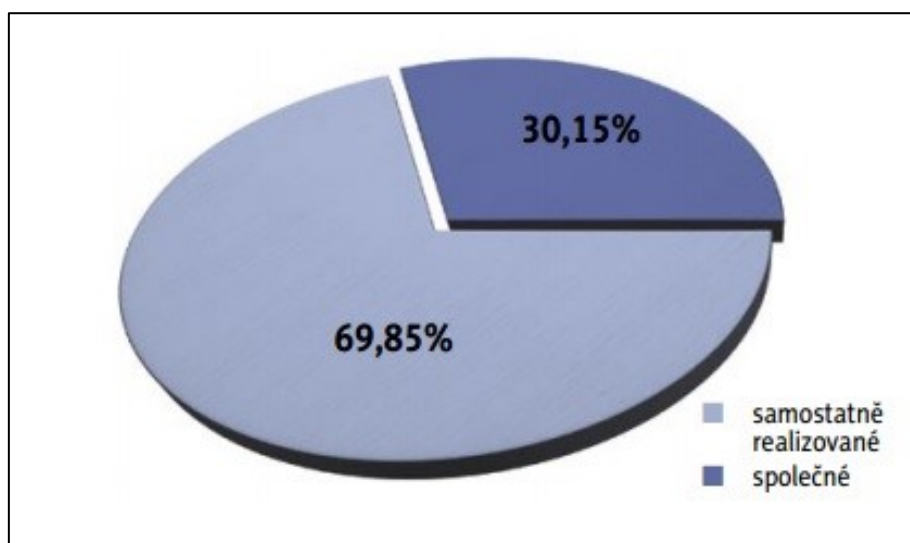
Graf 4.2: Počty projektů podle jejich druhu

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017

Ve větší míře se na obou stranách ES jednalo o projekty měkké. Na české straně šlo o 176 projektů a na straně polské o 269 projektů. Na české straně ES se dále vyskytlo 17 investičních projektů a 6 projektů vztahujících se ke zpracování dokumentace. Na polské straně pak 23 investičních projektů a 14 projektů vztahujících se ke zpracování dokumentace. Celkem tedy bylo schváleno 505 projektů a z toho 199 projektů na straně české a 306 projektů na straně polské.

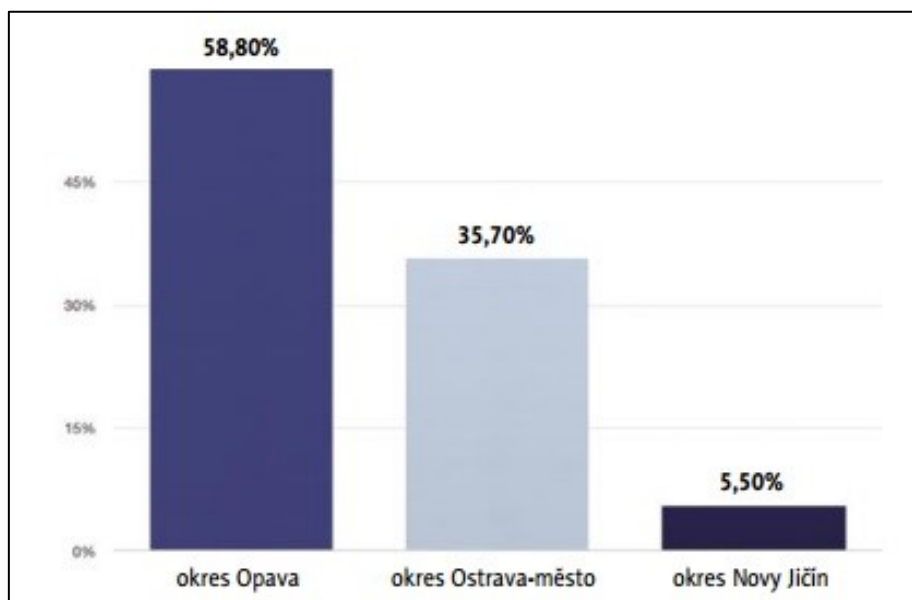
Graf 4.3: Typy projektů na české straně Euroregionu Silesia

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017

Z celkových 505 projektů bylo 69,85 % projektů samostatně realizovatelných a 30,15 % projektů společných.

Graf 4.4: Procentuální podíl projektů českých příjemců schválených Euroregionálním řídicím výborem Fondu mikroprojektů podle okresů

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017

Ze 199 projektů na české straně ES bylo 58,80 % projektů z okresu Opava, 35,70 % projektů z okresu Ostrava-město a 5,50 % projektů z okresu Nový Jičín.

4.1.5 Zhodnocení pozitiv a negativ Fondu mikroprojektů

Neexistence zálohových nebo alespoň průběžných plateb byla obecně největším negativem FM vnímaným ze strany žadatelů. Dalším negativem bylo dlouhé čekání na proplacení dotace po ukončení projektu, které bylo způsobeno poměrně složitým procesem administrace plateb. Pro mnohé zájemce o přeshraniční spolupráce se tak FM stal nedostupným zdrojem financování jejich přeshraničních aktivit. Některé žadatele také odrazovala kurzová rizika spojená s použitím měny euro jak v žádosti o dotaci, tak v žádosti o její proplacení. Některé organizace, jako např. příspěvkové organizace ve srovnání s jinými programy EU negativně vnímaly i povinnost žadatele dofinancovat část výdajů projektu z vlastních prostředků, a to zejména na české straně, na které nebyl k dispozici žádný příspěvek ze státního rozpočtu. Výše uvedená negativa lze vyvážit mnohými pozitivy, jakými byla např. široká metodická pomoc žadatelům při přípravě, realizaci i ukončení projektu ze strany Euroregionu Silesia jako Správce Fondu mikroprojektů.¹⁰³

4.2 Typologie příspěvkových organizací na území Euroregionu Silesia

Příspěvkové organizace (PO) jsou jednou z forem veřejného ústavu. Jsou to veřejnoprávní neziskové organizace zřízené zřizovatelem k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Na území České republiky je možné se setkat s dvěma druhy PO a to PO organizační složky státu nebo PO územního samostatného celku. Právní postavení PO na území České republiky upravují zákon o rozpočtových pravidlech státu a zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. PO jsou zřizovány pro výkon činnosti v jejich působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, složitost a struktura vyžadují samostatnou právní subjektivitu. PO hospodaří s peněžními prostředky získanými z vlastní hlavní činnosti a s peněžními prostředky od jiných osob, především z rozpočtu svého zřizovatele. PO na území ES je možné členit z hlediska zřizovatele, a to na PO zřízené obcí, krajem, státem, družstvem nebo soukromým subjektem.

Mezi příspěvkové organizace na území Euroregionu Silesia řadíme:

- vzdělávací zařízení,
- střediska volného času,
- zařízení sociální péče,

¹⁰³ EUROREGION-SILESIA. *Od Phare CBC k Cili 2, Fondy malých projektů v Euroregionu Silesia* [online]. 2017 [3. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=od-phare-cbc-k-cili-2&open_menu=190.

- zdravotnická zařízení (Slezská nemocnice Opava, Fakultní nemocnice Ostrava),
- kulturní organizace (Slezské divadlo Opava, Ostravské Muzeum, Opavské Muzeum, atd.).

O těchto příspěvkových organizacích typu vzdělávací zařízení, kulturní organizace, zdravotnická zařízení a zařízení sociální péče na území ES blíže pojednávají podkapitoly 3.2.3 Vzdělávání a cestovní ruch a 3.2.4 Zařízení kulturní, sociálních služeb a zdravotní péče v rámci socioekonomické analýzy ES.

Dále na území české části Euroregionu Silesia působí mnoho různých organizací, které nabízejí nejrozličnější volnočasové aktivity v podobě kroužků, kurzů, výletů, táborů apod. Z pohledu PO se jedná především o *střediska volného času*, z nichž některá již mají navázanu spolupráci s polskými partnery.

Taková střediska volného času jsou:

- Středisko volného času Opava,
- Středisko volného času Budišov nad Budišovkou,
- Dům dětí a mládeže, Ostrava – Poruba,
- Salesiánské středisko volného času Don Bosko Ostrava,
- Středisko volného času Ostrava,
- Středisko volného času Korunka, Ostrava,
- Středisko volného času Ostrava – Zábřeh,
- Centrum volného času Kravaře,
- Dům dětí a mládeže Hlučín,
- Středisko volného času Vítkov,
- Středisko volného času Fokus Nový Jičín,
- Středisko volného času při SPgŠ a SZŠ sv. Anežky, Odry.¹⁰⁴

Zřizovateli těchto Středisek volného času jakožto příspěvkových organizací na území ES jsou ve většině případů obce a městské části s vlastní samosprávou.

¹⁰⁴ EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014–2020* [online]. 2014 ES [30. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

4.3 Analýza realizovaných projektů

Ke dni 30. 6. 2015, tj. nejzazšímu termínu ukončení všech projektů bylo ze 199 schválených projektů českých žadatelů ukončeno 191 projektů (96 %), 8 projektů (4 %) nebylo realizováno z důvodu rezignace žadatelů na schválenou dotaci. Realizovaných projektů v rámci příspěvkových organizací jakožto příjemců dotace pak bylo 66 (33,2 %).

Ke dni 31. 12. 2015 bylo všech 191 realizovaných projektů českých žadatelů proplaceno. Celková výše proplacené dotace činí 2 575 891,45 EUR, což je 98,94 % z celkové alokace české strany ER Silesia na projekty. Nevyčerpano zůstalo 27 658,55 EUR (1,06 % z alokace), což odpovídá dotaci na 1 větší mikroprojekt.

Seznam všech realizovaných projektů ze strany příspěvkových organizací jako příjemce dotace z FM v období 2007–2013 na území české části Euroregionu Silesia je uveden ve formě tabulky v příloze číslo 6.

Vybrané realizované projekty z řad příspěvkových organizací jako příjemce dotace z FM na české straně území Euroregionu Silesia blíže zobrazuje příloha č. 7.

- Suma vyplacených dotací z FM příspěvkovým organizacím v období 2007–2013 na území české části ES činí 1 009 419,90 EUR, což je 39,2 % z celkových dotací proplacených na území české části ES.
- Průměr vyplacených dotací z FM příspěvkovým organizacím v období 2007–2013 na území české části ES činí 15 529,54 EUR.
- Ze 66 realizovaných projektů v rámci příspěvkových organizací jako příjemce dotace z FM na české straně území Euroregionu Silesia bylo 58 projektů iniciováno vzdělávacím zařízením, zbylých 8 projektů jsou projekty kulturních a volno časových organizací.

Celkově tak FM na české části území ES v období 2007–2013 pomohl k realizaci 66 projektů (33,2 % celkového počtu 199 projektů) iniciovaných příspěvkovými organizacemi. Těmto příspěvkovým organizacím bylo z ERDF vyplaceno 1 009 416,90 EUR. Realizované projekty svým zaměřením a cílem napomáhaly ke sbližování a spolupráci obyvatel v příhraničních oblastech česko-polské hranice. Celkem 58 realizovaných projektů ze skupiny příspěvkových organizací jako příjemců dotace bylo iniciováno vzdělávacími zařízeními. Jednalo se o vzdělávací zařízení všech stupňů výuky.

Hlavní cíle realizovaných projektů náležely prohlubování a harmonizaci spolupráce „sousedů“ na obou stranách hranice mezi ČR a PR. Vzdělávací zařízení často otvírala povědomí o česko-polském pohraničí žákům a studentům všech věkových kategorií a to různými činnostmi v rámci realizovaných projektů. Analyzované projekty z FM na území ES v období 2007–2013 je nyní s časovým odstupem možné hodnotit s kladnou přidanou hodnotou, jelikož dopady a výstupy z těchto projektů stále přetrvávají. Úspěšnost tohoto období dále dokazuje fakt o vyčerpání téměř celé částky alokované z ERDF na FM v ES pro dané období a to částkou 2 575 891,45 EUR, což tvořilo 98,94 % z celkové částky alokované pro českou stranu Euroregionu Silesia.

Následující tabulka zobrazuje dopady a výstupy z projektů příspěvkových organizací realizovaných v programovém období 2007–2013 na území české části Euroregionu Silesia.

Tab. 4.1: Výstupy projektů příspěvkových organizací

Typ příjemce dotace	Počet projektů	Charakter výstupu projektu
Vzdělávací zařízení	58	Poznávací školní výlety Lyžařské výcviky Vzdělávací projekty Spolupráce vědců výstavy
Muzeum	1	Výstava
Kulturní centrum	2	Kulturní aktivity
Dům seniorů	2	Setkání seniorů
Středisko volného času	3	Volnočasové aktivity
CELKEM	66	-

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Nejvíce projektů z řad příspěvkových organizací proběhlo v režii vzdělávacích zařízení, celkem to bylo 58 projektů. Zbylých 8 projektů se rozdělilo mezi muzeum, kulturní centra, domy seniorů a střediska volného času. Všechny tyto projekty svými výstupy a dále i dopady napomohly k formování nebo i utužení dobrých vzájemných vztahů na obou stranách hranice.

5 Závěr

Evropská unie se skrze své politiky a nástroje přímo podílí na vytváření konkurenceschopnějšího prostředí v dnešním globalizovaném světě. Skrze své regionální politiky je tak EU schopná vytvářet operační programy a definovat jejich cíle, jejichž naplňování ze strany regionů členských zemí je přímo vyžadováno. Tím EU nastavuje rámec pro vývoj a snižování disparit v jednotlivých regionech EU. Plněním těchto strategických cílů a spoluprací ze strany členských zemí, jednotlivých regionů a obcí pak jednotlivé subjekty přispívají k celkovému ekonomickému růstu, zvyšování životní úrovně občanů a zvětšování ekonomického vlivu EU.

Jinak tomu není ani v Euroregionu Silesia, kde se EU skrze své operační programy angažuje jako pomocná ruka při formování a prohlubování přeshraniční spolupráce. Tímto napomáhá k budování dobrých vztahů na obou stranách hranice v minulosti jednoho území. Místní subjekty jsou pak schopny skrze dotační příležitosti čerpat finance k realizaci svých projektů k utužení dobrých přeshraničních vztahů.

Cílem této bakalářské práce bylo podat ucelený obraz o realizaci projektů z Fondu mikroprojektů na území Euroregionu Silesia v programovém období 2007–2013, jejichž analyzovanými žadateli byly příspěvkové organizace. Pro splnění cíle bylo dále nezbytné popsat teoretická východiska regionálního rozvoje a regionální politiky EU a dále také jejich nástroje a cíle v uplynulých programových obdobích.

První kapitola se zabývala přiblížením pojmů, jako jsou regionální rozvoj a regionální politika v podmínkách EU. Další kapitola se věnovala popisu a charakteristice Euroregionu Silesia společně se socioekonomickou analýzou tohoto území. V třetí kapitole došlo ke shrnutí a hodnocení Fondu mikroprojektů v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR v programovacím období 2007–2013 na území české části Euroregionu Silesia.

Při hodnocení realizovaných projektů z FM na území ES v programovém období 2007–2013 bylo zjištěno, že se ke dni 30. 6. 2015 ze 199 schválených projektů českých žadatelů ukončilo 191 (95,98 %) projektů, z čehož 8 (4,02 %) projektů nebylo realizováno. Realizovaných projektů v rámci příspěvkových organizací jakožto příjemců dotace bylo 66 (33,2 %). Ke dni 31. 12. 2015 bylo všech 191 realizovaných projektů českých žadatelů proplaceno. Celková výše proplacených dotací činila 2 575 891,45 EUR, z toho 1 009 419,90 EUR (39,2 %) bylo vyplaceno příspěvkovým organizacím. Celkově došlo ke zvýšení přeshraniční aktivity jak českých, tak polských žadatelů na území ES.

Přínosem této bakalářské práce je samostatný příspěvek do oblasti využití FM, kdy bylo podrobně zmapováno využití FM na segment příspěvkových organizací a byla provedena zjednodušená analýza výstupů v realizaci projektů příspěvkových organizací v programovém období 2007–2013 na území české části Euroregionu Silesia.

Na závěr lze konstatovat, že cílená problematika byla zkoumána retrospektivně na půdorysu programového období 2007–2013. Aktuálně však probíhá programové období 2014–2020, jež stále není u konce. Dá se tedy očekávat, že i v budoucnu bude možné analyzovat tuto problematiku v širším kontextu a bude tedy možné porovnání těchto dvou po sobě jdoucích programových období, v nichž je (byla) přeshraniční spolupráce na úrovni ES Silesia realizována.

Seznam použité literatury

Knihy:

1. BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
2. FULNECZEK, Leonard et al. *Malé projekty. Velké efekty!* Kraków: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2015. 120 s. ISBN 978-83-939943-5-9.
3. NOVOTNÁ GALUSZKOVÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA et al. *Euroregion Silesia*. Racibórz: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2009. 210 s. ISBN 978-83-89802-82-8.
4. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
5. WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.
6. WOKOUN, Jiří et al. *Podpora regionální a municipální politiky v EU, Cesta do Evropské unie*. Praha, 1997.
7. WOKOUN, R., P. MATES a J. KADEŘÁBKOVÁ et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.

Elektronické publikace:

8. ČESKÁ SPOŘITELNA. ČS: *Měsíčník EU aktualit z ledna 2017* [online]. 2017 [24. 1. 2017]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2017_01.pdf.
9. EUROREGION-SILESIA. *Od Phare CBC k Cíli 2, Fondy malých projektů v Euroregionu Silesia* [online]. 2017 [3. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=od-phare-cbc-k-cili-2&open_menu=190.
10. EUROREGION SILESIA. *ES: Strategie rozvoje Euroregionu Silesia 2014-2020* [online]. 2014 [6. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.
11. MELECKÝ, Lukáš. *Teorie regionálního rozvoje a regionální politiky* Prezentace v LMS Moodle – elektronický výukový systém [online]. 5. 10. 2016. [28. 12. 2016].

Dostupné

z:

http://lms.vsb.cz/pluginfile.php/514522/mod_resource/content/7/RPEU_03_Regionalni%20rozvoj%20a%20regionalni%20politika_Melecky.pdf.

12. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: Průvodce fondy Evropské unie* [online]. 2006 [31. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/7f98d66c-a481-4e65-bf45-85c0b8c274f2/Publikace-Pruvodce-fondy-EU_7f98d66c-a481-4e65-bf45-85c0b8c274f2.pdf.
13. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: Informace o fondech* [online]. 2016 [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova/>.
14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: Evropská územní spolupráce* [online]. 2016 [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>.
15. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: CZ-PL, Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013* [online]. 2016 [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>.
16. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *MMR: CZ-PL, Programový dokument ze dne 22 dubna 2013* [online]. 2016 [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/>.

WWW stránky:

17. CENTRUM REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. Interreg V-A Česká republika – Polsko. *Crr.cz* [online]. 2016 [29. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.crr.cz/cs/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-ceska-republika-polsko/>.
18. CZ-PL. Interreg V-A Česká republika – Polsko. *Cz-pl.eu* [online]. 2016 [30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/program.html>.
19. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚSTAV. Krajská správa ČSÚ v Ostravě. *Czso.cz* [online]. 2017 [25. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/domov?_3_formDate=1490545503223&p_p_id=3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_3_struts_action=%2Fsearch%2Fsearch&_3_cur=1&_3_format=&_3_keywords=euroregion+silesia&_3_groupId=0&_3_entryClassName=&_3_assetCategoryTitles=&_3_itemsPerPage=20&_3_page=3

&_3_itemsPerPage=20&_3_page=3&documentsSearchContainerPrimaryKeys=ContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6886541%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_4708646%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6178957%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_4713967%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_18114882%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_4711949%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_7120905%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6709466%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6882953%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_44918842%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6937559%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6712346%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_44918937%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6176772%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_7120230%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_7073519%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_44919089%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6883134%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_6883759%2CContentPortlet_WAR_rsprezentace_PORTLET_44919279.

20. EUROPA. Evropské strukturální a investiční fondy. *Ec.europa.eu* [online]. 2015 [31. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_cs.htm.
21. EUROPA. Zvláštní nástroje podpory. *Ec.europa.eu* [online]. 2014 [30. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/.
22. EUROREGION SILESIA. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-spolecne-organy&open_menu=68.
23. EUROSOP. Regionální politika 2007-2013 *Eurosop.cz* [online]. 2017 [2. 1. 2017]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/9196/sekce/regionalni-politika-2007-2013/>.
24. IS.MENDELU. Teorie regionálního rozvoje. *Is.mendelu.cz* [online]. 2017 [12. 02. 2017]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46065>.
25. STRUKTURALNI-FONDY. Fond soudržnosti. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2016 [31. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Fond-soudrznosti>.

Seznam zkratek

CBC	Cross-border Cooperation Přeshraniční spolupráce
CEB	Council of Europe Development Bank Rozvojová banka Rady Evropy
CEF	Connecting Europe Facility Nástroj pro propojení Evropy
CF	Cohesion Fund Kohézní fond (Fond soudržnosti)
CIP	Community Initiative Programme Program iniciativy Společenství
DG REGIO	Director General for Regional and Urban Policy Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond
EC	European Communities Evropská společenství
EC	European Commission Evropská komise
ECSC	European Coal and Steel Community Evropské společenství uhlí a oceli
EEC	European Economic Community Evropské hospodářské společenství

EFG	Equity Facility for Growth Kapitálový nástroj pro růst
EFSI	European Fund for Strategic Investment Evropský fond pro strategické investice
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
EIF	European Investment Fund Evropský investiční fond
EMFF	European Maritime and Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
EMU	European Monetary Union Evropská měnová unie
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
EŘV	Euroregionální řídicí výbor
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
ESPON 2013	European Spatial Planning Observation Network Evropský síťový program v rámci Evropské územní spolupráce
ETC	European Territorial Cooperation Evropská územní spolupráce
EU	European Union Evropská unie
FMP	Fond mikroprojektů

HND	Hrubý národní důchod
IPA	Instrument for the Pre-Accession Assistance Nástroj předvstupní pomoci
LGF	Loan Guarantee Facility Záruční nástroj
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MSP	Malé a střední podniky
PHARE	Poland and Hungary: Aid for Restructuring of the Economy Polsko a Maďarsko: pomoc při rekonstrukci ekonomiky
PO	Příspěvkové organizace
SFMP	Společný fond mikroprojektů
TEN-T	Trans-European Transport Networks Transevropská dopravní síť

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. května 2017

Robert Dang

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výčet jednotlivých okresů a obcí v Euroregionu Silesia

Příloha č. 2: Vybrané údaje o obcích v české části Euroregionu Silesia

Příloha č. 3: Největší zaměstnavatelé české části Euroregionu Silesia

Příloha č. 4: Souhrnná statistika Fondu mikroprojektů 2007–2013 v Euroregionu Silesia
k 30. září 2015

Příloha č. 5: Harmonogram FM na území Euroregionu Silesia

Příloha č. 6: Seznam všech realizovaných projektů ze strany příspěvkových organizací jako
příjemce dotace z FM v období 2007–2013 na území Euroregionu Silesia

Příloha č. 7: Vybrané realizované projekty z řad příspěvkových organizací jako příjemce
dotace z FM na české straně území Euroregionu Silesia

Příloha č. 1: Výčet jednotlivých okresů a obcí v Euroregionu Silesia

Členská základna české části Euroregionu Silesia

Okres Opava:

Bolatice, Branka u Opavy, Brumovice, Budišov n/Budišovkou, Čermná ve Slezsku, Dolní Benešov, Dolní Životice, Hať, Hlavnice, Hlučín, Hněvošice, Holasovice, Hradec nad Moravicí, Chlebičov, Jezdkovice, Koberice, Kozmice, Kravaře, Litultovice, Melč, Mikolajice, Neplachovice, Oldřišov, Opava, Otice, Pišť, Rohov, Slavkov, Služovice, Sosnová, Stěbořice, Strahovice, Sudice, Šilheřovice, Velké Heraltice, Větrkovice, Velké Hoštice a Vítkov.

Okres Bruntál:

Horní Benešov, Horní Životice, Staré Heřminovy.

Okres Nový Jičín:

Nový Jičín, Fulnek, Odry.

Okres Ostrava-město: Ostrava.

Přidružené členské organizace:

Slezská univerzita v Opavě, Okresní hospodářská komora Opava, Matice slezská Opava, Místní akční skupina Opavsko a Místní akční skupina Hlučínsko.

Členská základna polské části Euroregionu Silesia

Okres (powiat) Glubczycky:

Baborów a přilehlé obce Tłustomosty, Kięże Pole, Sucha Psina, Czerwonków, Dzielów, Raków, Szczyty, Boguchwałów, Babice, Sułków, Diećmarowy.

Branice a přilehlé obce Bliszczycze, Boboluszki, Dzbańce, Dzbańce Osiedle, Dzierżkowice, Gródczany, Jabłonka, Jakubowice, Jędrychowice, Lewice, Niekazanice, Michałkowice, Posucice, Turków, Uciechowice, Wiechowice, Włodzienin, Wódka, Wysoka.

Glubczyce a přilehlé obce Klisino, Pomorzowice, Kietlice, Biernatówek, Biernatów, Ściborzyce Małe, Pomorzowiczki, Lisięcice, Nowe Sady, Stara Wieś, Sławowzów, Dobrogostów, Zabczyce, Królowe, Zawiszyce, Tarnikowa.

Kietrz a přilehlé obce Kozłówki, Nowa Cerekwia, Rogożany, Wojnowice, Chróścielów, Nasiedle, Ludmierzyce, Lubotyń, Dzierżysław, Pilszcz, Rozumice, Ściborzyce Wielkie.

Okres (powiat) Raciborski:

Kornowac a přilehlé obce Pogrzebień, Kobyla, Łańce, Rzuchów.

Krzanowice a přilehlé obce Bojanów, Borucin, Pietraszyn, Wojnowice.

Krzyzanowice a přilehlé obce Chałupki, Zabełków, Rydyszwałd, Bolesław, Tworków, Nowa Wioska, Owsiszczce, Roszków, Bieńkowice.

Kuźnia Raciborska a přilehlé obce Ruda, Budziska, Siedliska, Turze, Ruda Kozielska, Rudy, Jankowice.

Nędza a přilehlé obce Babice, Ciechowice, Górki Śląskie, Łęg, Szymocice, Zawada Książęca.

Pietrowice Wielkie a přilehlé obce Amandów, Krowiarki, Maków, Pawłów, Żredziny, Kornice, Cyprzanów, Lekartów, Samborowice, Gródczanki.

Racibórz a městské části Sudół, Studzienna, Ocice, Stara Wieś, Płonia, Dębicz, Brzezcie, Ostróg, Markowice, Proszowiec, Miedonia.

Rudnik a přilehlé obce Gamów, Strzybnik, Sławików, Jastrzębie, Modzurów, Dołedzin, Szonowice, Czerwiecice, Ponięcice, Ligota Książęca, Brzeźnica, Łubowice, Grzegorzowice, Sławików, Lasaki.

Okres (powiat) Rybnicki:

Gaszowice a přilehlé obce Czernica, Łuków Śląski, Piece, Szczerbice.

Jejkowice, Lyski a přilehlé obce Adamowice, Raszczyce, Żytka, Pstrązna, Dzimierz, Nowa Wieś, Bogunice, Sumina, Zwonowice.

Świerklany a přilehlé obce Jankowice, Świerklany Dolne, Świerklany Górne.

Okres (powiat) Wodzisławski:

Gorzyce a přilehlé obce Olza, Osiny, Gorzyczki, Uchylsko, Turza Śląska, Czyżowice, Bełżnica, Odra, Rogów, Bluszczów, Kolonia Fryderyk.

Lubomia a přilehlé obce Nieboczowy, Ligota Tworkowska, Grabówka, Syrynia, Buków.

Markłowice a přilehlé obce.

Mszana a přilehlé obce Gogołowa, Połomia.

Pszów a městské části Krzyżkowice, Doły.

Wodzisław Śląski a městské části Zawada, Kokoszyce, Jedłownik, Wilchwy

Příloha č. 2: Vybrané údaje o obcích v české části Euroregionu Silesia (stav k 31. 12. 2015)

Kód obce	Obec	Okres	Výměra (ha)	Počet obyvatel				Průměrný věk
				celkem	v tom ve věku			
					0–14	15–64	65+	
Euroregion celkem			123 844	483 540	71 936	323 054	88 550	42,0
506214	Bolatice	Opava	1 324	4 452	744	3 020	688	40,8
554197	Branka u Opavy	Opava	692	1 101	162	757	182	41,1
506320	Brumovice	Opava	2 553	1 500	227	1 042	231	40,7
506460	Budišov nad Budišovkou	Opava	7 653	2 911	447	1 926	538	42,4
568261	Budišovice	Opava	701	706	142	484	80	38,7
569119	Čavisov	Ostrava-město	411	510	63	379	68	40,9
569950	Čermná ve Slezsku	Opava	1 231	382	80	257	45	35,8
506702	Dolní Benešov	Opava	1 481	4 056	558	2 765	733	42,4
506711	Dolní Lhota	Ostrava-město	536	1 452	213	984	255	42,6
553051	Dolní Životice	Opava	1 126	1 074	164	731	179	41,8
599352	Fulnek	Nový Jičín	6 848	5 757	898	3 823	1 036	41,7
506753	Háj ve Slezsku	Opava	1 379	3 272	438	2 137	697	43,8
568210	Hať	Opava	1 575	2 571	391	1 785	395	40,9
553093	Hlavnice	Opava	1 109	640	119	434	87	38,4
568368	Hlubočec	Opava	938	588	101	389	98	40,6
507016	Hlučín	Opava	2 114	14 020	2 036	9 232	2 752	42,8
507105	Hněvošice	Opava	616	1 019	144	723	152	41,6
507113	Holasovice	Opava	1 623	1 370	201	964	205	41,0
597350	Horní Benešov	Bruntál	2 040	2 266	320	1 526	420	42,0
569500	Horní Lhota	Ostrava-město	484	809	117	573	119	41,4
551805	Horní Životice	Bruntál	1 140	308	48	207	53	41,1
507261	Hrabyně	Opava	1 001	1 167	166	750	251	45,3
507270	Hradec nad Moravicí	Opava	4 396	5 416	851	3 618	947	41,6
512923	Chlebičov	Opava	362	1 127	189	760	178	40,3
547191	Jezdkovice	Opava	360	235	28	163	44	42,1
507504	Kobeřice	Opava	1 715	3 301	539	2 309	453	39,7
547182	Kozmice	Opava	1 087	1 888	290	1 261	337	42,1
507580	Kravaře	Opava	1 937	6 681	1 043	4 547	1 091	41,1
512907	Kyjovice	Opava	693	831	136	524	171	42,8
507920	Litultovice	Opava	1 035	918	167	591	160	39,9
508144	Melč	Opava	1 402	620	94	400	126	43,1
568279	Mikolajice	Opava	740	286	52	202	32	39,6
508373	Mokrý Lazce	Opava	1 057	1 136	194	764	178	40,6
553158	Neplachovice	Opava	573	947	181	601	165	40,5
555274	Nové Sedlice	Opava	158	498	72	350	76	41,7
599191	Nový Jičín	Nový Jičín	3 652	23 571	3 674	15 599	4 298	41,7
599701	Odry	Nový Jičín	7 408	7 308	1 154	4 836	1 318	41,3
509574	Oldřišov	Opava	1 578	1 365	232	932	201	39,5
505927	Opava	Opava	9 061	57 676	8 503	38 370	10 803	42,3
554821	Ostrava	Ostrava-město	21 423	292 681	42 738	195 429	54 514	42,2
509647	Píšť	Opava	1 568	2 115	303	1 441	371	42,3
568376	Rohov	Opava	664	589	93	407	89	40,8
510289	Slavkov	Opava	1 104	1 955	344	1 313	298	39,9
510297	Služovice	Opava	599	819	126	590	103	40,0
597821	Sosnová	Opava	1 302	409	60	291	58	40,3
551813	Staré Heřminovy	Bruntál	1 018	236	38	145	53	42,7
510343	Stěbořice	Opava	1 776	1 450	245	967	238	40,0
512869	Strahovice	Opava	507	882	142	607	133	40,4
510378	Sudice	Opava	942	636	95	454	87	40,6

510432	Šilheřovice	Opava	2 165	1 585	247	1 088	250	41,1
510491	Štítina	Opava	303	1 241	230	798	213	40,1
512745	Těškovice	Opava	917	827	93	594	140	43,0
568341	Uhlířov	Opava	387	335	48	239	48	39,7
510882	Velká Polom	Ostrava-město	1 166	2 036	419	1 289	328	40,1
510891	Velké Heraltice	Opava	3 929	1 632	273	1 065	294	41,1
510939	Velké Hoštice	Opava	1 004	1 825	311	1 246	268	40,2
570036	Větrkovice	Opava	1 784	746	109	501	136	42,3
511021	Vítkov	Opava	5 497	5 806	844	3 875	1 087	42,8

Zdroj: Český statistický úřad [online], 2017

Příloha č. 3: Největší zaměstnavatelé české části Euroregionu Silesia

Název společnosti	Hlavní předmět podnikání
Ostrava	
Vítkovice Machinery Group	Nejvýznamnější česká strojírenská skupina
ArcelorMittal Ostrava a.s.	Výroba a zpracování surového železa a oceli a hutní druhovýroba
Vítkovické Slévárny, spol. s r.o.	Výroba válců pro válcování kovů, tvarových odlitků z ocelí a litin
PHARMOS, a.s.	Velkoobchod s farmaceutickými výrobky
AT Computers, a.s.	Prodej výpočetní a kancelářské techniky
PEGATRON Czech s.r.o.	Výroba spotřební elektroniky
Tieto Czech s.r.o.	Poskytování služeb v oblasti IT pro soukromý i veřejný sektor
SUNGWOO HITECH s.r.o.	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
ARRIVA MORAVA a.s. (dříve Veolia Transport Morava a.s.)	Městská a příměstská pozemní osobní doprava
VOKD, a.s.	Výstavba ostatních staveb
AutoCont CZ, a.s.	Poradenství v oblasti informačních technologií
Opava	
Teva Czech Industries s.r.o.	Farmaceutický výrobce
Opavia – LU, s.r.o.	Výroba sucharů, sušenek, trvanlivých cukrářských výrobků
Moravskoslezské cukrovarny a.s. – odštěpený závod Opava	Výroba cukru
FROS ZPS s.r.o.	Výroba a prodej drogistického zboží, kuchyňských potřeb apod.
PRESTAR s.r.o.	Konstrukce, vývoj a výroba manipulační techniky
ISOTRA a.s.	Výroba interiérových a exteriérových žaluzií, rolet apod.
TQM – holding s.r.o.	Nákladní doprava, osobní přeprava, přeprava zásilek
Ostroj a.s.	Výroba sortimentu důlních zařízení a dalších strojírenských produktů
Model Obaly a.s.	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů
Nový Jičín	
Halla Visteon Autopal Services s.r.o.	Výroba komponentů klimatizační a chladicí techniky pro automobilový průmysl
Forman Adamec, a.s.	Vnitrostátní a mezinárodní nákladní doprava a expedice
Laboratoře AGEL a.s.	Zdravotnictví
Tonak, a.s.	Výroba ostatních oděvů a oděvních doplňků
Odry	
Semperflex Optimit, s.r.o.	výroba průmyslových a hydraulických hadic
Hradec nad Moravicí	
Brano group a.s.	Výroba elektromechanických výrobků pro automobilový průmysl, zavírací systémy
Mokré Lazce	
Haberkorn Ulmer s.r.o.	Výroba strojních dílů a komponentů pro průmyslové podniky

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 4: Souhrnná statistika Fondu mikroprojektů 2007–2013 v Euroregionu Silesia
(stav k 30. září 2015)

	CZ strana	PL strana	Celkem
Alokace z ERDF na mikroprojekty	2 603 550 EUR	3 343 900 EUR	5 947 450 EUR
Počet zasedání EŘV		15	
Počet oběžných procedur		6	
Počet zaevidovaných žádostí	250	372	622
Počet vyřazených žádostí	19	12	31
Počet zaregistrovaných žádostí	231	360	591
Počet schválených žádostí	199	306	505
Počet neschválených žádostí	30	52	82
Schválená výše dotace z ERDF na mikroprojekty	3 242 143,74 EUR	4 314 854,19 EUR	7 556 997,93 EUR
Schválený podíl dotace z celkové alokace na mikroprojekty	124,53 %	129,04 %	127,06 %

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 5: Harmonogram FM na území Euroregionu Silesia

Zasedání EŘV	Konečný termín pro předložení žádosti	Termín zasedání EŘV
Vyhlášení Fondu mikroprojektů : 28.4.2008		
1.	27.6.2008	19.9.2008
2.	17.9.2008	11.12.2008
3.	29.1.2009	23.4.2009
4.	15.6.2009	17.9.2009
5.	18.1.2010	15.4.2010
6.	7.6.2010	16.9.2010
7.	17.1.2011	14.4.2011
8.	13.6.2011	22.9.2011
9.	16.1.2012	19.4.2012
10.	11.6.2012	13.9.2012
11.	19.11.2012	28.2.2013
12.	25.3.2013	20.6.2013
13.	16.9.2013	20.12.2013
Pozastavení příjmu projektů na obou stranách v 10/2013 Obnovení příjmu projektů na PL straně v 3/2014		
14.	11.4.2014 jen pro PL žadatele	18.6.2014
Pozastavení příjmu projektů na PL straně v 7/2014 Obnovení příjmu projektů na obou stranách v 12/2014		
15.	21.1.2015	26.2.2015
Ukončen příjem projektů na obou stranách v 3/2015		
Ukončení projektů: do 30.6.2015 Ukončení celého Fondu mikroprojektů: 30.9.2015		

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 6: Seznam všech realizovaných projektů ze strany příspěvkových organizací jako příjemce dotace z FM v období 2007–2013 na území Euroregionu Silesia

Registrační číslo	Žadatel	Název projektu	Dotace z ERDF schválené EŘV v EUR
370	Základní škola T. G. Masaryka, Riegrova, Opava	Společně bez hranic-vzdělání, kultura a sport	20 123,69
372	Základní škola, Vrchní, Opava	Historie, sport a spolupráce	22 255,55
373	Základní škola Otická, Opava	Soupeříme jen na hřišti	24 190,81
374	Základní škola Starý Jičín	Krajina kulturní	7 830,20
386	Základní škola Dětská, Ostrava-Poruba	Česko-polská zima v Beskydech	12 029,20
387	Základní škola Dětská, Ostrava-Poruba	Sport a tradice neznají hranice	18 283,50
406	Slezská univerzita v Opavě	SILESIA INLINE CROSS BORDER	26 160,75
428	Základní škola Komenského, Vítkov	Spolupráce bez hranic III.	25 405,54
439	Základní škola Dr. Miroslava Tyrše, Hlučín	Spolu na hory	22 720,58
440	Slezské gymnázium, Opava	SPORT TOGETHER	13 547,30
509	Pro Gymnasium, Ostrava-Hrabůvka	Cesta dějinami	15 376,50
512	Masarykova střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola, Opava	Školní sportovní spolupráce v extrémních sportech	8 749,05
581	Kulturní centrum Hlučín	Hlučínsko-Namyslowski GEJZÍR spolupráce	27 470,30
606	Základní škola a Mateřská škola Ostrava-Krásné Pole	Učení bez jazykových bariér	6 257,06
607	Střední škola společného stravování, Ostrava-Hrabůvka	Poznejme se aneb, gastronomie bez hranic	7 592,69

958	ZŠ a MŠ Bolatice	Společné oslavy MDD pro žáky naší školy a polské školy v Rudách	2 448,75
968	Obchodní akademie, Ostrava-Poruba	Partnerstvím k porozumění	3 776,31
992	ZŠ Dolní Benešov	Poznáváme své sousedy	6 830,50
995	ZŠ Porubská 832	Malé sousedské hry	9 987,58
1247	Základní škola Komenského, Vítkov	Žijeme sportem	24 855,70
1252	Základní škola Dětská, Ostrava- Poruba	Česko-polská SUPERSTAR	9 296,00
1253	Základní škola Englišova	Aktivně spolu	16 285,37
1256	Základní škola a Mateřská škola Spálov	Můj domov	6 453,20
1257	ZŠ Porubská 832	S přáteli a kresbou přes česko-polské pohraničí	13 410,90
1263	Slezské zemské muzeum	Open Gates to Silesian Museum	30 000,00
1499	Pro Gymnasium, Ostrava-Hrabůvka	Cesta dějinami – období komunismu	19 731,90
1969	ZŠ Starý Jičín	Krajina sportovní	3 168,20
1703	ZŠ a MŠ Darkovice	Společné poznávání česko-polského příhraničí	13 252,01
1940	ZŠ a MŠ Bolatice	Sportujeme, učíme se a oslavujeme společně	6 950,45
1952	ZŠ Komenského, Vítkov	Přírodu si musíme chránit	20 474,80
1953	Střední škola společného stravování, Ostrava-Hrabůvka	S ekonomikou každý den	15 730,86
1957	Městské kulturní centrum Fulnek	Česko-polské dny kultury	21 551,84
1961	ZŠ Ilji Hurníka, Opava	Sousedí jsou bratři	17 481,54
1984	ZŠ a MŠ Velká Polom	Přeshraniční školní spolupráce	5 694,23
2296	Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, p.o.	Ať mluvíme polsky – česky, spolu je nám vždycky hezky.	6 888,82
2297	MŠ Slezská Ostrava, p.o.	Hrajeme si a poznáváme svět s polskými kamarády	13 474,79
2621	ZŠ a Gymnázium Vítkov, příspěvková organizace	Poznáváme hory z české a polské strany	16 458,34
2624	Slezské gymnázium,	CULTURE CHANGE	16 883,80

	Opava		
2625	Mateřská škola, Ostrava-Poruba, Dětská 920, p.o.	Poznejme se a hrajme si!	10 368,30
2626	Slezská univerzita v Opavě	Osoba se zdravotním postižením mým sousedem.	14 421,27
2627	Základní škola Opava, Vrchní 19- p.o.	Umění v pohybu	20 665,20
2667	ZŠ Opava, Otická 18 – p.o.	Česko-polské tradice a obyčeje	9 942,22
2984	ZŠ a MŠ Ostrava- Svinov, p.o.	Společně za sportem, kulturou a historií	21 730,25
2994	VŠB – TUO	Aplikační software pro podporu rozhodování v malých firmách česko-polského příhraničí	25 886,75
3276	Základní škola a gymnázium Vítkov, p.o.	Voda pro život	28 873, 65
3300	Středisko volného času, Opava, p.o.	Jsme sousedé-poznejme se tedy	28 072,52
3301	Střední škola společného stravování, Ostrava-Hrabůvka	Tváře životního prostředí	19 029,39
3305	ZŠ Budišov nad Budišovkou, okres Opava, p.o.	Sport sbližuje	10 755,73
3306	ZŠ a MŠ Opava – Komárov – p.o.	PŘÁTELSTVÍ NEZNÁ HRANICE	7 189,22
3307	VŠB – TUO	Škola bez hranic: Česko-polské pohraničí očima studentů architektury z Ostravy a Opole	28 108,48
3552	ZŠ a Gymnázium Vítkov, p.o.	Dějiny umění jinak	16 626,00
3561	VŠB – TUO	Moderní matematické metody v inženýrství – česko-polský seminář (3mi)	14 049,69
3593	VŠB – TUO	Přeshraniční spolupráce začínajících vědeckých pracovníků v oblasti nových a recyklovatelných materiálů	15 947,27
3613	VŠB – TUO	Přeshraniční spolupráce vědeckých pracovníků v oblasti energetického využití odpadů s ohledem na ŽP	14 778,52
3617	Středisko volného času Budišov nad Budišovkou, p.o.	34. Budišovské letnice česko-polské	13 022,84
3619	VŠB – TUO	Revitalizace slezského industriálního dědictví v pracích českých a polských studentů architektury	29 510,30
3873	ZŠ a MŠ Bolatice, p.o.	Sportem a turistikou poznej historii i současnost našeho regionu	5 122,86
3877	ZŠ Odry, Komenského 6,	Kola a lyže, k sobě blíže	15 802,22

	p.o.		
3881	Slezská univerzita v Opavě	Provázanost politických elit na regionální a centrální úrovni	22 180,32
4091	ZŠ a Gymnázium Vítkov, p.o. Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, p.o.	Poznáváme řemesla moravských a slezských předků	29 619,95
4155		Polsko-české setkávání – souseda bližší poznávání	9 650,90
4257	Středisko volného času Budišov nad Budšovkou, p.o.	ČESKO-POLSKÉ PRÁZDNINY	27 558,77
4175	VŠB – TUO	Využívání Alternativních zdrojů energie v česko-polském příhraničí	11 936,97
4182	Slezské gymnázium, Opava, p.o.	HEALTHY LIFESTYLE	14 907,45
4469	ZŠ a Gymnázium Vítkov, p.o.	Po stopách české a polské historie 2. světové války	10 221,90
4493	ZŠ Velké Hoštice, okres Opava, p.o.	Máme k sobě blízko	3 236,00

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 7: Vybrané realizované projekty z řad příspěvkových organizací jako příjemce dotace z FM na české straně území Euroregionu Silesia

Datum registrace žádosti v systému	Datum rozhodnutí EŘV	Název projektu	Typ projektu	Příjemce dotace	Doba trvání projektů (měsíců)	Průměrné bodové hodnocení projektu	Výše schválené dotace (EUR)	Počet zúčastněných osob
20. 7. 2009	17. 9. 2009	Open Gates to Silesia Museum	Samostatně realizovaný	Slezské zemské muzeum	18	79,5	30 000,00	20
19. 7. 2010	16. 9. 2010	S ekonomikou každý den	Společný	Střední škola společného stravování, Ostrava-Hrabůvka, p.o.	12	76	15 789,00	285
21. 7. 2010	16. 9. 2010	Česko-polské dny kultury	Samostatně realizovatelný	Městské kulturní centrum Fulnek, p.o.	10	72	24 827,93	281
7. 3. 2011	14. 4. 2011	Ať mluvíme polsky-česky, spolu je nám vždycky hezky.	Společný	Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, p.o.	14	90,5	7 027,80	180
25. 7. 2011	22. 9. 2011	Poznejme se a hrajme si!	Samostatně realizovatelný	Mateřská škola Dětská 920, p.o.	13	75,5	11 174,10	552
26. 7. 2012	13. 9. 2012	Jsme sousedé- poznejme se tedy	Samostatně realizovatelný	Středisko volného času, Opava, p.o.	11	81	29 585,95	990
11. 1. 2013	28. 2. 2013	34. BUDIŠOVSKÉ LETNICE ČESKO-POLSKÉ	Samostatně realizovatelný	Středisko volného času Budišov nad Budišovkou, p.o.	5	85	13 294,60	1200
7. 5. 2013	20. 6. 2013	Kola a lyže, k sobě blíže	Samostatně realizovatelný	Základní škola Odry, Komenského 6, p.o.	13	79,5	15 908,47	477
29. 10. 2013	20. 12. 2013	ČESKO-POLSKÉ PRÁZDNINY	Samostatně realizovatelný	Středisko volného času Budišov nad Budišovkou, p.o.	8	80,5	29 782,00	126
30. 10. 2013	20. 12. 2013	HEALTHY LIFESTYLE	Společný	Slezské gymnázium, Opava, p.o.	12	80,5	18 660,60	904
23. 1. 2015	26. 2. 2015	Po stopách české a polské historie 2. světové války	Samostatně realizovatelný	Základní škola a gymnázium Vítkov, p.o.	4	77,5	10 211,90	140

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování